

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

8-hasábos petit sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, május 30.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Szomorú kép.
A képviselőház ülése.
Aradmegye és az obstrukció.
Panaszkodó urbéresék.
Politikai érdekességek.
Hajza egy tudós ellen.
A reverendás házi barát.
A kamara nem politizál.
Háldalos szerelem.
Rákóczi-ünnep.
A kereskedelmi- és iparkamara ülése.
Tárca: Ponor. Irta: Szabóné-Nogáll Janka.
Regény-Csarnok: Klára grófnő. Fordította: Ritt Gyula.

Szomorú kép.

Arad, május 29.

A szomorú gazdasági viszonyokra való hivatkozás roppantul közkeletűvé lett az utóbbi időben. Ha a színház szubvenciót kér, erre hivatkozik a miniszter; ha egy közintézmény ingyen telket kíván, erre hivatkozik a város; ezt emlegetik a vállalatok, ha munkásaikat elbocsátják; s nemsokára a koldusokat is a szomorú gazdasági viszonyokkal kapcsolatosan fogjuk elkergetni, ha krajcárt kérnek.

Két év előtt rosszul álltunk, s azt reméltük, jobb lesz a jövő. A múlt esztendő még rosszabbul ütött be, de minden jel arra mutatott, hogy most már végre fel fog derülni a közgazdasági horizont. A csalhatatlan jelek nagyon csaláltak, s a helyzet minden irányban válságosabb lett.

Plasztikusan állítja elének ezt a szo-

moru képet az *aradi kereskedelmi és iparkamara* most megjelent évi jelentése, mely Aradmegye, Aradváros és a kamara kerületébe tartozó megyék általános gazdasági, kereskedelmi, ipari és forgalmi viszonyairól számol be. Nagyon sötétek az elének állított színek, de — fájdalom — a jelen gazdasági életünkből számüzve van most minden derű, s a maga komor voltában az igazság útján jár ez a beszámoló.

Az elmúlt esztendő — mondja a jelentés — közgazdasági tekintetben egyike volt a legrosszabbaknak és egyáltalán nem váltotta be azokat a kevés várakozásokat se, a melyeket hozzája fűztünk. Pedig voltak némi biztató jelenségek, melyekből azt lehetett volna következtetni, hogy a régóta várt javulás végre bekövetkezik. A délafrikai háború, a melynek hatása, bár csak közvetve, a mi közgazdasági viszonyaink alakulására is befolyással volt, megszűnt; a termés a szemes terményekben teljesen kielégítő volt úgy mennyiségileg, mint minőségileg; a kamatláb alacsonyra szállott le és nagy pénzbőség volt észlelhető. Mindezeknek a körülményeknek az összehatása természetesen lendületet, emelkedést kellett volna, hogy hozzon és mégis a valóságban az ellenkezője történt.

Ha végig tekintünk a helyzeten, a hogy az a múlt évben alakult, szomorúan kell megállapítanunk, hogy *ez a helyzet ma minden tekintetben sokkal bizonytalanabb, mint az előző esztendő kezdetén volt*, és iparunknak és kereskedelmünknek a közel

jövőben való kibontakozásához és fejlődéséhez fűzött reményeink nagyon alacsonyra szállottak le. Már az előző esztendőnek a teljes üzlettelenség adta meg a jellegét, az 1892. évben ez az üzlettelenség, ez a pangás nem csak tovább tartott és állandó maradt, de szinte ijesztő mérvet öltött.

Ipar és kereskedelem teljesen élettelen maradt. A *forgalom* nem reagált arra a rendkívüli jelenségre, hogy az előző évek rendkívüli feszültségével szemben most egyszerre nagymennyiségű és olcsó kamatu pénz került rendelkezésre és a bank hivatalos kamatlába a 3 és fél százalékra leszállított; ennek a hatása alatt se a bizalom nem ébredt, se a vállalkozási szellem nem élénkült meg. A *gabonaárak* nem alakultak kedvezőtlenül, de míg máskor különösen nálunk az alföldön, hol rendszeren a termés minősége szokta szabályozni az ipar és kereskedelem viszonyait, a mezőgazdasági eredmények kedvező volta örvendetes hatással járt, ezuttal nem volt annak semmi irányban jobbitó befolyása. A kereskedelem szűk keretben mozgott, a gabona-üzlet jóformán csak pár hónapra hozott egy kis eleveniséget, az ipar hanyatlása pedig nagymérvű volt.

Az életképes fejlődés helyett ijesztő arányokban nyilvánult meg a gazdasági hanyatlás; az általános elszegényedés, pedig fokról-fokra nagyobbodott. Különböző adatok bizonyítják ezt. Az aradi kamara kerületében lakó kereskedők és iparosok közül *tavaly 1715-en szüntették be üzletüket, tehát ez évben 585-tel több keres-*

Ponor.

Irta: Szabóné-Nogáll Janka.

Történt egyszer, hogy az én jó uram Juvenálist olvasgatván, várostmegvető, falutkedvelő Umbriciussá változott. És fölrakván a háromemeletes Tauszky-kocsira — az egyetlen kis talyigára — tölgyfából, vasból, üvegből és cserépből álló batyuját, elhagyta a kevély, bünhős dunaparti Rómát és Cumaeba költözött, hol tiszta homok körül a Rákospatak folyik, a tűzveszély nem dúl, tető nem roppan s a nyakunkba nem hull téglák, cserép s mi egyéb darabokban...

Azért, hogy valóban nem a nyakunkba, hanem csak a lábunk elé hullott minden, cserép, meg mi egyéb, melyet mint a kis talyiga batyuját zudítottak elének a sivatagjáró, fáradt haragos Tauszky-legények, örökké áldani is fogom a rákosi Cumaet. Hiszen még ott a lábunk s az üres ház ajtaja előtt is elég kétségbeesetten nézhettem a feldúlt fészék romjaira és már azon a ponton voltam, hogy megtagadom házunk védszentjét: Juvenálist.

— Hát ezt bizony meglőtyögtették egy kicsit. A sok drága edény... De majd összeszedem én a cserepeket, aztán jön erre drótos is.

A kerítés mellett szólt így valaki és én

kíváncsian mentem az idegen, de igen nyájas hang felé.

Egy furcsa kis ember állott előttem. Honnan jött, a homok melyik részéből bujt ki egyszerre, a mai napig sem tudom. Nagyon ócska, nagyon fakó volt rajta minden, de szászorosan megvarrva. Európa térképe, a színek változatosságát s a vonalak különféleségét tekintve, elbujhatott mellette. Az arca barna volt, mint a dohánylevél, a nyaka olyan, mint a dohány kocsánya. De ami ennél is furcsább volt: az, hogy az egész ember csucsban végződő vonalakkal volt megrajzolva. Hegyes volt azon minden. Az orra, a kalapja, a csizmája, hegyes még a pipája kupakja is. Apró, fényes, hegyes nézésű szemével barátságosan pillantott felém.

— Adjon isten jó napot.

— Adjon.

— Kedves egészségére kívánom az éjszakai nyugodalmat.

— Köszönöm.

— Hát erre gyűttem. Nagy a forróság, egy óra múlva ránk szakad az eső.

— Jó, jó. De kicsoda maga?

Kicsit félre rándult, mintha azt mondta volna: ugyan minek már ilyen semmi, hiába való dolgot is tárgyalni? De aztán elmondta, hogy Ponorinak hívják, Csabán lakik, erre jött, mert költözésközben miudig akad dolog.

Különbben hét gyermeke van, nagyon szegény ember, a porció nagy, mert a német szoritja a szegény embert és a felesége ma hajnalban megbabázott. Ezenkívül segíteni fog a butorszállító uraknak.

Ez alapos bemutatkozás után ott hagyta a cserepeket és a butorszállítók közé elegyedett. Mindig ott volt, ahol éppen a legnagyobb darabot emelték le s bár ő egészen szélről állott, a nyögéseit legjobban lehetett hallani. A türelkőzése, a fújása meg éppen égbekiáltó volt és a mit a tiz körmének leszakarásáról, meg a derekának keitészakadásáról mondott, igazán megindító volt.

A borraival igen illedelmesen megköszönte és még a kerítés mellől is visszaszólt, hogy ne féljek semmit, ő itt lesz holnap is és úgy, mint ma, megint eligazítja a dolgot.

Ei is jött.

S ha néztünk rá, ha nem, jó napot kért nekünk az istentől, kifejezte szerezsekívánát az éjszakai nyugodalmat illetőleg s, ha egyéb dolog nem akadt: hordani kezdte a fát a fatartóból a konyhába, s ha onnan kikergették, megint vissza, mind addig, míg újra leszakadt a tiz körme, megroppant a dereka és mi megszolgáltuk a fáradságát. Addig járt, míg végre kijárt magának nálunk egy rendes hivatal. Oh ez már igazán nem

kedő és iparos pusztult el, mint előző esztendőben. Az adózási eredmények általában sokkal kedvezőlenebbek voltak, mint előbb. Aradmegyében az adóhátralék 83.817 koronával szaporodott, ugyane megyében közvetett adókból 987.800 koronával kevesebb folyt be, mint előbbi évben; Békésmegyében az egyenes adók hozama 37.889 koronával, a közvetetteké 8.392 koronával apadt; Csanádmegyében 28.528 koronával kevesebb volt az adójövedelem, Hunyadmegyében 637.129 koronával szaporodtak az adóhátralékok és 262.133 koronával volt kevesebb az adóbefizetés az előző esztendőnél.

Nagyobbak lettek a lakosság terhei, adósságai is. A kerületbeli pénzügyi szekrényekben őrzött adóslevelek értéke 9.383.898 koronával több ez év végén, mint 1901. végén volt és ebből az összegből 42.899.267 korona, tehát az előző esztendőinél 2.812.106 koronával több esik az ingatlanra. A nép eladósodása tehát rohamosan és nagy arányokban növekedett.

Kétségtelen, hogy az általános közgazdasági helyzet jelenségeiben lehet ezen állapotoknak az okát részben megtalálni, de bizonyos az is, hogy jóllehet európa-szerte találkozunk tünetekkel, melyek a gazdasági energia megrokkadását mutatják és a minket környező országokban beállott hanyatlás nálunk is befolyással van a reakcióra, annak valódi és főként mégis a kereskedelmi politika tekintetében nálunk mindezt ideig uralgó bizonytalanság szolgáltatta. Ez a bizonytalanság, melyet első sorban az Ausztriával folytatott kiegyezési tárgyalásoknak az egész éven át eredménytelensége idézett elő, bénítólag és zsibbasztólag nehezdedt egész közgazdasági életünk viszonyaira. Elvitázhatatlan igazság, hogy egy ország gazdasági fellendülésének legfőbb feltétele a nyugodt fejlődést biztosító állandóság, ami nálunk már oly hosszú ideje hiányzik, hogy szinte csodálni lehet, miszerint eddig kibirtuk tartani.

Hosszasan foglalkozik ezután az állam támogató és segítő cselekvésével, melyet nem tart kielégítőnek. Mint mélt

tánylandó nehézségeket felemlíti azokat, melyeket az osztrák kormány a kiegyezés dolgában támasztott, másrésztől, melyek a magyar törvényhozás működésének közgazdasági tekintetben szinte teljesen meddőségéből származtak.

Végül reá kell még utalni az év egy sajnos tünetére. A kereskedelem-ellenes irányzat rohamosan terjedt ez esztendőben s az egymásra, kölcsönös együttműködésre utalt hármass érdekör egyike: a mezőgazdasági, a maga folytonosan erősített szervezetei segítségével szinte hadjáratnak nevezhető munkásságot fejtett ki oly céllal, hogy a közvetítő kereskedést eddig elfoglalt pozíciójából kiszorítsa. Nem ismerjük félre a szövetkezések nagy jelentőségét, távol van tőlünk az is, hogy azok jogosultságát elvitatni igyekezzünk, konstatálnunk kell azonban, hogy a tulajdonnak — mint általában sehol — ezen a téren sincs helye és legkevésbé van időszere éppen a mostani viszonyok között, mikor mindnyájunkkal közös bajok legyőzése végett sokkal szükségesebb volna az egymást kölcsönösen erősíteni alkalmas békés együttműködés, mint valaha.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —
Budapest, május 29.

Az ellenzék ma diszszónokot vonultatott fel: Eötvös Károlyt, a vajdát, akit hívei már tegnap behoztak a Házba, hogy a terepet tanulmányozza. Ezt rövidesen meg is eszközölte a szélbal bölcsé, s ma már kötetnyi jegyzettel jött a Házba. Fejtegetéseit az egész Ház osztatlan figyelem és érdeklődéssel hallgatta. Valóban Eötvös hű maradt magához, érvei és ötletei logikusak és találók voltak; nagy derűtséget keltett azzal az ötletével, hogy passzív rezisztenciába egy pár megbolondult szultánon kívül senkisémet burkolozott. Ezt a Ház pártkülönbség nélkül megkacagta. A vajda egyébként ma a szokottnál élesebb volt, s egyebek közt azt is mondta, hogy a ki nem gyáva és nem alávaló, az kitart a harc mellett. Ezért elnöki intést is kapott, de az ellenzék persze annál hevesebben tüntetett mellette.

Volt egy érdekes utólagos rendreutasítás is. Gabányi megsértése miatt az elnök ma Borbély Györgyöt rendreutasította.

Gabányi önértékesen düllesztette ki a mellet és nagy garral odavágta:

— Most beszélj Pupák! Volt persze kacagás.

Eötvös után Vészi szólalt föl személyes kérdésben, majd a szünet után interpellációk következtek.

A kormány ma ismét négy fontos törvényjavaslatot nyújtott be. Három javaslatról közül különösen az egyik javaslat humánus karakterű és a szegénysorsu tüdőbetegek javára felveendő nyereség-kölcsönről szól.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Tallián Béla alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Plosz Sándor és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél 11-kor megnyitja az ülést és bemutatja az irományokat.

Dedovics György jegyző jelenti, hogy Endery és Nessi Pál interpellációt vannak bejegyezve.

(Személyes ügy.)

Gabányi Miklós személyes kérdésben kérészt. Tegnap Vázsonyi a kapacitációról beszélt s akkor Vészi közbekiáltott: „Hát a Gabányi tegnapi beszéde kit kapacitált?” — Kérdi, mi összefüggés van az ő beszéde és Vázsonyi fejtegetései közt, hogy Vészi éppen őt pecézi ki. Aztán így folytatja: Ha lehet, ne bántson engem Vészi ur, mert ha ő engem csépelni, vagy csipkedni akar, hát visszacsipem, visszacsépelem, lemarom őt. Ami az én beszédemet illeti, az világos, értelmes hangon volt elmondva, ugy-e? (Zajos derűtség.) Míg Vészi József rekedt hangon darálta le ötnegyed órai mondókáját. Olvassa el Vészi a szóló beszédét, de nem egyszer, hanem három nap egymásután kerán reggel háromszor, harmadik nap Vészi is kapacitálva lesz — titokban. Gabányi még elcseveg egy darabig, a többi közt az ő tegnapi rendreutasítását nehezményezi s annak korrekturáját kéri. Végül körültekint, s meglátva Eötvös Károlyt, így fejezi be felszólalását: Most pedig itt lévén már mai szónokunk, nekem nincs okom, hogy tovább beszéljek. (Zajos derűtség.)

A jegyző már fel is szólítja Eötvöst szólásra, de feláll.

Ugron Gábor s kéri Gabányi rendreutasításának korrekturáját.

Tallián Béla elnök megígéri, hogy megnézi, miben áll az ügy, előbb nem tud intézkedni.

volt sine cura. Dicstelen, mondhatni illetlen foglalkozás volt, valami olyan, amit én itt le sem merek írni a tiszteletreméltó papiroson, de bententes hivatal volt és ennek révén most már Ponori a házhoz tartozott, jogosan jelent meg az udvaron és egész bátran mondhatta, hogy a dolga után néz: gyarapszik-e, fejlődik és a többi.

De hát ez egy igen csekély jövedelmet hozó hivatal volt, — mondtam ugy-e, hogy nem volt sine cura, — és míg egyrésztől a Ponori tettvágyát nem elégitette ki, a fantáziáját annál jobban tüzelte.

Egy reggel arra ébredtek, hogy a ház elejét, hová én zöld füvet és virág-ágyakat szántam, alaposan felásta talaki és tele rakta apró kupocskákkal, melyek alá isten tudja, mit rakott. Még csak össze sem csaphattam a kezemet, már előttem termett Ponori.

— Adjon isten jó napot.

És hogy a kívánság annál jobban teljesüljön, elmondta, hogy hajnalban átgyalogolt, felásta a földet és a pupok alá valami illetlen nevű paszulyt rakott. Mert én annak az egész nyáron nagyon fogok örülni s ha egész télen eszem is, akkor sem fogom elfogyasztani. Annyi lesz.

— De hát ki bizta magára?!

Lehajtotta a fejét, oda nézett a két hegyes orru csizma közé, a kapával piszkálgatta a földet és azt mondja:

— Megkövetem a tekintetes asszonyt, a szegény ember dologgal él... Nehéz föld

volt... kövek is vannak benne... A derekam most is érzi.

Hát mit tehettem! Kifizettük a munka árát és megparancsoltuk neki, hogy ássa fel újra, szedje ki az illetlen nevű paszulyt, gereblyézza fel a földet, tisztítsa ki.

Ponori leirhatatlan megnyugvó, diadalmas pillantást vetett a földre:

— Szép munka... Eltart vagy két napig... És a napszám egy forint husz krajcár, megkövetem a tekintetes asszonyt.

— Ott maradt, ásott, gereblyézett, de ettől kezdve most már nem mertük magára hagyni. Ha nem vigyázunk rá, még szétszedi a házat, elhordja talicskán és akkor aztán hol lesz a mi Cumaenk?

— Hallja, Ponori, — mondja egyszer Umbričius — mi már megszoktuk, hogy maga minket folytonosan belevisz a dologba, a költségbe, hogy maga itt nálunk örökké dolgozik... Hát most már ezentúl végezze a hivatalát, de a kertben ne csináljon semmit.

— Azt tetszik mondani, hogy dolog nem lesz?

— Azt.

Ponori megint lehajtotta a fejét, isten kegyelmébe ajánlott bennünket és elment. De amint elhaladt a rács mellett, füstölt, erősen füstölt a pipája; látnivaló volt, hogy Ponori odabenn megint főz valamit.

Most már, hogy a földet fölásták, kerítetem egy szép bukszust és elakartam ültetni. Sajátkezüleg, mint az örök száműzetésbe kül-

dött karthausi barátok. Keresem a kapát, hiába. Biz' annak lába kelt. Ej, nem olyan nagy veszteség egy kapa, de itt ezerszer annyit ér. Hol veszek én kapát a sivatagban; belekerül egy napba, míg a faluból hozatok. A bukszus gyökerét pedig süti a nap.

Hát mint így vesződünk, jön ám Ponori a dombról lefelé. A hegyes kalapjáról, hegyes pipájával és vállára vetve egy feltűnően rövid nyelvű kapa. A nyomában pedig öt-hat tökéletesen olyan össze-vissza varrt, hegyes fejű, de sokkal apróbb ponori. Az öreg vezetett, de olyanféle képen nézett vissza rájuk, mintha a csapatában keresne most, a régieknél sokkal nehezebb percben, erősséget.

— Adjon isten jó napot.

Adott. Kapát is. Milyen jó, hogy éppen erre jött. Oda adja ő, miért is ne adná? Jó kapa ez is, csak nem olyan, mint a mienk volt, mert ennek kisebb a nyele. Tessék elhinni, hogy rövidebb, két araszsal rövidebb.

— Hm...

Ponori mélyen lehajlott a kapájához, dolgozott erősen és azt mondja:

— Szép fa, uri fa, bukszi.

En meg csak nézek le rá, a ravasz hegyes fejére és csak úgy asszonyi szokásból azt kérdelem:

— Hogy van az Ponori, hogy ennek a másik kapának a nyele rövidebb?

Ponori lehajlott a bukszushoz, gyűrte, gyömöszölte körülötte a földet és azt mondja:

— Ez kisebb.

Plósz Sándor igazságügyminiszter az uzso-
ratörvény módosításáról és a kereskedelmi üz-
letek átruházásáról törvényjavaslatokat nyújt be.
Lukács László pénzügyminiszter a gyer-
tyánligeti vasgyártelep eladásáról nyújtott be
törvényjavaslatot.

(Eötvös Károly beszél.)

Eötvös Károly bizik még abban, hogy meg-
fogják győzni a kormánypártot álláspontja hely-
telenségéről. Igazat ad, sőt megerősíti Vázsonyi
amaz állítását, hogy a többség nálunk nem
uralkodó párt, hanem csak királyilag államosít-
ott párt. Kérde, hogyan történik a képviselő-
választás? Hát ahhoz pénz kell, sok pénz kell,
elég pénz kell! (Derűtség.) Ezt némely mi-
nisterelnök nyíltan is elismerte, titokban pe-
dig valamennyi miniszterelnök megmondta, hogy
pénzre volt szüksége, némelyik aztán szomo-
ruan be is vallja, hogy nincs pénze.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nekem
nincs!

Eötvös Károly: Van, de nem elég! (De-
rűtség)

Kossuth Ferenc: Nekem sincs!

Eötvös Károly: Hogyan jelölik a szabad-
elvű párti képviselőket? Hát a központban. Egy
központi jelöltre a főispán azt mondta: „jó,
megválasztatom, de a jelölt le ne jöjjön!” (De-
rűtség.) Kérde, hogy vajon ismerik-e Berec-
ken Neumann Armin. (Derűtség.) Hát Vészt
az erdélyi kerületben, hogy választották meg.
Ismerték-e őt ott a kerületben?

Vészi József: Igen, igen ismertek!

Eötvös: Mint országos nevű író, de külön-
ben a központi jelöltje volt.

Belicska Béni: Hát Gabányi, hogy ment
Diósodra?

Gabányi: Vasuton! (Zajos derűtség.)

Eötvös Károly: Nem tudja, hogy Gabányi
miképp került Diósodra, de ha valaki tudna
olyan okokat Gabányi ellen felhozni, mint ami-
nőket szóló akar itt egyes kormánypárti je-
löltekéről elmondani, akkor tessék előállni vele.

Gabányi Miklós: Csak ki a platzra! (De-
rűtség)

Eötvös Károly: A jelöltek érdekében aztán
mozgósítják az egész központi irodát: főispánt,
alispánt, utkaparót. (Zajos derűtség.)

Endrey Gyula: A pénzügyigazgatókat kül-
nösen!

Eötvös Károly: Ezek aztán gondoskodnak
pénzről, aztán arról, hogy legyen sok pénz,
aztán arról, hogy legyen elég pénz.

Széll Kálmán: Ez csak volt így!

Eötvös Károly: Majdnem minden minisz-
terelnök bevallotta ezt! A központ aztán meg-
kezdi a működését, sorba veszi a kerületeket.
Mint a doktorok megvizsgálják: ennek mi baja,
annak mi baja. Ennek pénz kell, annak semmi
más, csak pénz! (Derűtség.) És ha valahol
egy közszereplésben álló jelölt van, annak sorsa

attól függ, van-e központi jelölt? E rendszer
megmaradt a mostani miniszterelnöknél is.

Széll Kálmán: Eppen ellenkezőleg!

Eötvös Károly: Most annyi ujtás van csak
a téren, hogy a hivatalos jelöltnek első köte-
lessége üdvözlő és bizalmat nyilvánító táviratot
küldeni.

Kubik Béla: Széll Kálmánnak, de nem a
szabadelvű pártnak!

Eötvös Károly: A jelöltek aztán ígérnek
mindent.

Drakulics Pál: De nem annyit, mint önök!

Eötvös Károly: Megengedi, de azok nem
adhatnak semmit. Így alakul meg a többség.
Megalakítja a központ. Hát ez a nemzet aka-
ratának kifejezése? A kormány egyik bizalmi
lapja, a *Magyar Nemzet*, számszerint tünteti fel
a vármegyék bizalmi feliratait, egy másik ked-
vesebb lapja, a *Budapesti Napló* azt írja erre:
ez a nemzet ébredése. Nagy szó ez! Nem sza-
bad oly könnyen használni ezt a szót. Nem a
nemzet ébredése az, hanem a törvényhatóságok
rugdalóása. (Derűtség.) A tudományok leg-
hasznosabbai, a statisztika, mely egy kis
ideig ér valamit, aztán semmit, hamis adatokat
tüntet fel. Sajnos, a magyar középosztály ki-
veszüléiben, a választók egyrészt hivatalban
vannak, másrészt hivatalba akarnak jutni. Hát
ilyen alapon áll elő a többség. Önök azt mond-
ják, önöké a többség. Mi azt mondjuk: mienk
a nemzeti küzdelem. Mi érezzük, hogy nekünk
igazságunk van. Önök is azt mondják. Most a
két igazság összeütközik. Hogy jöjjön már most
a megoldás? Kereste-e ezt Vészi?

Vészi József: Kerestem és meg is ta-
láltam.

Eötvös Károly: Hát akkor elrejtett kincse
ez, mert nem akarja előadni. Hogy a várme-
gyék mit irnak fel, az mellékes. Hisz azt a
méltóságos főispán ur pipaszó mellett elintézi
a délutáni feketénél. Fő az, miként lehetne el-
kerülni a nyílt összeütközést. Akik ennek okait
kutatják, mindig idegen példákkal hozakod-
nak elő.

Vészi József: Beöthy Ákos kezdte.

Eötvös Károly: Maradjunk mi csak a mi
történelmünkönél. Kijelenti, hogy az ellenzék
nem a költségvetést obstruálja, hanem a kato-
nai javaslatokat. Nem engedhetik, hogy a nem-
zet terheit emeljék egy idegen hadseregért.
(Zajos éljenzés balról.)

A nemzet jövőjét függővé tenni nem akar-
ják, nekik abban a hadseregben a nemzet jövő
biztonságát kell letéteményezniük. A nemzet
jövőjét nem lehet egy személyre bízni. (Ugy
van! balról.) Törekvésük az, hogy a palotától
a kunyhóig ne legyen egyetlen halandó, ki
gyermekét az osztrák hadsereg számára adja.
(Kötő taps és éljenzés balról.) Ennek megvál-
toztatása ellen pedig hiába hozzák ide bármi-
féle más nemzet igazságait. Azt kérdezi Vészi,

hol van a közjogi sérelem a javaslatban? Ott:
hogy változatlanul tartják fenn az egész köz-
jogi sérelmet. (Elénk zajos tetszés balról.) Hát
ugyan létezik még valahol olyan állapot, hogy
egy magyar fiúnak német vezényszó mellett
Gottterhaltával kell élnie? A hadsereg kö-
zös. Tehát sem a magyaré, sem az osztráké.
Hát kié?

Vészi József: Az osztrák-magyaré!

Eötvös Károly: Hát ha egyiké sem, akkor
a császáré és királyé, ugy-e!

Kubik Béla: „Meine Armee!”

Eötvös Károly: Nos, amíg ezt hangoztat-
ják, mindaddig egy nagy család történik ebben
az országban! (Taps és éljenzés balról.)

Akármi történik Macedóniában, Sziciliában,
mi ennek a nemzetnek örökös meggyalázását
tovább nem tűrjük. (Zajos tetszés.) Nekünk elég
36 év tapasztalata, ha tovább is túrnánk, alá-
valóan gyáván viselkednénk!

Tallian elnök: Kérnem kell, hogy a kifeje-
zései parlamentiségére ügyeljen. (Nagy zaj és
ellentmondás a baloldalon.)

Eötvös Károly: A jobboldal azt hiszi, hogyha
egy kormány megbukik, összedől a világ; mi
azt hisszük, hogy attól fölépül a világ. Elis-
meri, hogy az ő szempontjából a felfogásuk
helyes, csak nem nagyon élnek. (Derűtség.) A
miniszterelnök beburkolózik a passzív rezisz-
tenciába, amelybe egy pár megbolondult szul-
tánon kívül senki sem takarózott. (Harsogó,
hosszas derűtség.)

Igaz, — ugymond — hogy önöké a többség,
de mi védelmezzük a nemzet jogait. Angol pél-
dákra kár hivatkozni, de ha már hivatkoznak,
jegyezzék meg, hogy az angolok szabadságukat
vérrrel, dinamittal, vérpaddal, a melyen királyok
fejei estek el, szerezték meg. (Zajos tetszés az
ellenzéken). Miután a hadsereg idegen, a nem-
zet jövőjéről gondoskodni kell. Elhiszi,
hogy a király jó, szeret minket, de halandó
ember, és halandók szeszélyéhez kötni a nem-
zet biztonságát nem szabad. (Zajos tetszés bal-
ról). Ha nem is kívánták ily erővel a hadsereg
magyarosítását, azt teszik azért, mert tovább
tűrni nem lehet, és ha a katonai javaslatokat
vissza is vonnák, a nemzeti követelésekkel
felhagyni sohasem fognak. (Tetszés). De bizo-
nyos az, hogy a hadsereg nem magyar sem
nyelvében, sem irányában, sem törekvésében,
sem céljában! Idegen hadseregnek pedig egy
fillért sem szabad többé adni. Ez a mai hadse-
reg undok sértés a nemzettel szemben és vad-
állati ostobaság. (Derűség). A korona segíthet
az állapoton. Az ellenzéknek becsületbeli köte-
lessége a harcot folytatni. Nemzeti becsületről
van szó. Annál is inkább harcolniok kell te-
hát, mert különben a nemzet jogosan hiáné
azt, hogy az ellenzék a kormány, a korona,
vagy a kormánypárt levette a lábáról. Ezt a
gyanút el kell háritani. Es el is fogják hári-

— Az, az. De mi lehet az oka? Miért nem
inkább nagyobb?

Megint nagy munkálkodás következett és
azt mondja:

— Azért, mert ez kisebb... Hej, bajjal
él a szegény ember... A porciót be kell
adni és az asszony ma hajnalban megbabá-
zott.

Megint! Különbösen irigyelje a szerb királyné.
Nem tárgyaltam tovább a dolgot, de megmond-
tam Ponorinak, hogy többet ide semmit se hoz-
zon segítségképpen sem.

— De hát ha tanákozik valami.

— Ne tanákozzon, érti?

Ezt olyan hangon vágta az arcába, mely
urak között teljes becsületsértést ér.

— Igenis értem, — felelt Ponori. Megkö-
vetem a tekintetes asszonyt, nem gyült még
össze egy kis szibar?

Hát odaadtuk neki a szivarvégeket és ő
elballagott, nem is jött többet. Csak ismerősök
által küldött üzenetet, hogy van egy szép sün-
disznója és eladná, ha megkívánom.

De nagyobb bajunk volt nekünk most,
mint a südisznó.

Reggelre, isten tudja, hogy, kidőlt a ker-
tésünk s hogy ezt úgy ahogy betámasztottuk,
eltűnt a ketrec ajtaja, aztán meg a galambduc
létráján történt hiba. Szóval a dolog megint
úgy felszaporodott, hogy napokig is javíthatott
volna rajta valaki

Umbricius azt mondta: hívjuk el Pono-

rit, de én most már azt mondtam: fogjuk meg
Ponorit...

Erre aztán titkos családi tanácsot ültünk
és elhatároztuk, hogy a következő éjszakát les-
ben töltjük. Lefüggönyözött ablak mögött olvas-
tuk Juvenalist és a gyanus neszre kilopózunk.

Ugy is lett. Hajnali szürkületben, rokjárás
idején csakugyan nesz támadt az olak táján.
Egy fekete gomolyag éppen nagy szuszogással
feszítette le a deszkákat, mikor odatoppantunk.
Akkor elcsendesedett, meglapult, de Umbricius
egy erős rándítással elénk állította hegyes csiz-
máival, hegyes kalapjával Ponorit.

A dohányoszinű kis ember mozdulatlanul
állt előttünk, nyájasan nézett ránk és az mondja:

— Kedves egészségére kívánom az éjszakai
nyugodalmat.

Na, hiszen adtunk mi neki éjszakai nyu-
godalmat. Hát becsület ez? Hát tisztesség? Éj-
jel belopózni és kárt tenni egy olyan házban,
melynek ő utoljára is hivatalnok. Szégyelje
magát, Ponori.

De Ponori egy cseppet sem szégyelte ma-
gát. Tejesen biztos nyugalommal, szívesen,
szinte jóságon nézett ránk és azt mondja:

— Ugyan ne östörködjön már annyira a
tekintetes ur... A szegény ember sok baj-
jal él és tessék elhinni, nem lehet becsülete-
sen megélni, ha az ember hozzá nem nyul va-
lamihez... De én megkárósítani sohasem akar-
tam a tekintetes urat... Mert nem is lehe-
tett, mert én csak ide húzok... Ha elviszek
valamit, még azt is csak ide hozom... A

kapát is... A tekintetes asszony megembe-
relte a fáradságomat... És a kapa most is
megvan...

— Hát abban is maga mesterkedett!

— Eddig nem kérdezte a tekintetes ur.

— Na... De a deszkákat kérdezem. Mit
akart velük?

— Hát elgyűttem. Mondok: leemelek egy-
két dockit és majd megcsináltatja velem a te-
kintetes ur...

— Igen, maga hát e szerint munkát lo-
pott...

Ponori oda se hallgatott a felfedezésre és
tovább beszélt:

— Bizony a kerítést, a ducot is meg
kellene már csináltatni. Mióta áll itt elronditva.
Szégyen úgy hagyni. Eljőjtek reggel tekinte-
tes ur?

Várt egy kicsit és miután nem feleltünk,
— mert hiszen Umbriciusék, kik a szép, becsü-
letes vidéken laknak, nagyon vegyes érzelmek-
kel néztek most egymásra — megemelte he-
gyes kalapját és azt mondta:

— Nyugodalmat jó éjszakát kívánok.

És elment lassan, biztos, nyugodt léptek-
kel, Ponori, a bajjal élő szegény ember, ki por-
ciót fizet, kit a német nagyon sanyargat, a fe-
lesége meg nagyon szeret s akinek meg a mun-
kát is lopni kell, ha meg akar élni becsülete-
sen...

tani. Nem fogadja el a jelentést. (Eljenzés a szőlőbalon. Eötvöst számosan üdvözlők).

Elnök Borbély Györgyöt Gabányi minapi megsértéseért utolagosan rendreutasítja.

Vészi József személyes kérdésben hosszabban polemizál Eötvössel. Az ellenzék többszöri zajongása és tiltakozása közben azt bizonyítja, hogy a szabadelvűpárt is óhajtja a magyar nyelv érvényesülését, a magyar jelvényeket, de más sorrendben kívánja. Ami a magyarosítást illeti, előbb az iskolákat magyarosítsuk meg, s aztán kezdjük a hadsereghez. (Nagy zaj az ellenzéken).

(Interpellációk.)

Szünet után Láng Lajos kereskedelmi miniszter válaszolt Szederkényi Nándor interpellációjára, majd Endrey Gyula interpellált egy külföldi magyar ember sérelme miatt, Szabó Ivánnak pedig a Rába-szabályozás ügyében előterjesztett interpellációjára adott megnyugtató vála zt Darányi miniszter.

Nessi Pál interpellációja a pécsi *Gotterhalte* dolgában igen érdekes volt. Avval kezdte beszédét Nessi Pál, hogy miután a *honvédelmi miniszteri székbe vezényelt osztrák császári tábornagy* nincs jelen, röviden fogja interpellációját előterjeszteni.

Kérdi: igaz-e az, hogy a pécsi katonai parancsnokot: *Taxist* azért nyugdíjazták, mert *nem játszotta a Gotterhaltet*? Mivel indokolja a honvédelmi miniszter ezt az eljárást s ki volt a denuncians?

Szék Kálmán miniszterelnök tiltakozik Nessi Pálnak azon állítása ellen, hogy a honvédelmi miniszter idevezényelt osztrák császári tábornagy lenne. Itt csak alkotmányos miniszter van, Nessi kifejezését ennél fogva visszautasítja.

Gabányi Miklós az állami hivatalosolgák és alkalmazottak fizetése dolgában interpellált. Az interpellációt kiadták a kereskedelmi miniszternek.

A legközelebbi ülés *szerdán* lesz.

Aradmegye és az obstrukció.

(A megyei szabadelvűpárt állásfoglalása.)

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, május 29.

Aradmegye törvényhatósági bizottsága holnap tartandó rendkívüli közgyűlésén fogja tárgyalni Bánhidy Antal báró országgyűlési képviselő indítványát, mely arra vonatkozik, hogy a képviselőházhöz intézendő feliratban *ítélje el a köztörvényhatóság a parlamenti obstrukciót* és kérje a képviselőház normális tárgyalási rendjének visszaállítását.

E tárgyban ma este Vásárhelyi László orsz. képviselő, az Aradmegyei szabadelvűpárt elnöke, közgyűlésre hívta össze a pártot, a mely *egész terjedelmében magáévá tette Bánhidy Antal báró indítványát* s kimondotta, hogy azt a holnapi megyegyűlésen elfogadásra fogja ajánlani. Az indítványt maga Bánhidy báró terjeszti a vármegye elé, kellő kommentár kíséretében.

A közgyűlésen Vásárhelyi László buzdító beszédet intézett a pártnak a megyei törvényhatósági bizottságban helyet foglaló tagjaihoz s felkérte őket, hogy a tárgysorozat fontosságára való tekintettel ne csak holnap, de minden megyei közgyűlésen minél nagyobb számban vegyenek részt, mert nem tudni, mikor történhetik valami incidens, mely az összes szabadelvű párttagok jelenlétét teheti szükségessé.

Az aradmegyei szabadelvűpárt közgyűlése ma este fél 8 órakor folyt le a Millennium-sörarnok külön termében, hol a párttagok helyben, mint vidéken lakó tagjai nagy számban jelentek meg és élénk érdeklődéssel kísérték az ülés menetét.

Vásárhelyi László elnök megnyitván a közgyűlést, üdvözölte a jelenvoltakat és rátért a napirenden lévő tárgyra Elnökké történt megválasztása alkalmával — ugymond — hangsúlyozta, hogy a megyei adminisztratív intézkedésekben nem óhajtja a párt érvényesülését, ma azonban egy országos ügy teszi szükségessé, hogy a megyei szabadelvűpárt megnyilatkozzék és állást foglaljon a méltán hazafiui aggodalmakat keltő obstrukcióval szemben, mely törvényen kívüli állapotba juttatta az országot. A magyar nemzet történetében biztosított jogoknak figyelembe nem vétele, sőt e jogok határozott mellőzésének egész láncolata tűnik ki a kisebbség most folyó parlamenti harcából. A legnagyobb önruralomra és türelemre volt már szükségünk sokszor a parlament életében — folytatja tovább — de az alkotmányba fektetett bizalmunk mindenha visszacserezte a veszélyeztetett jogokat. Erre támaszkodva, küzdéssel, vagy ha kellett, a passzív rezisztencia fegyvereivel fenntartottuk alkotmányos életünket. És most önmagunk tépjük széjjel alkotmányunkat, mert csak egyes pártok célját szolgálja az, a mely pártok kimutatták, mint lehet az alkotmányosságot nemzetellenes célokra felhasználni. Az aradmegyei szabadelvűpártot azért hívta ma össze rendkívüli közgyűlésre, hogy az obstrukcióval szemben állást foglaljon s ez állásfoglalását a megyei törvényhatóság holnap tartandó ülésén kifejezésre juttassa Bánhidy Antal br. indítványának pártolása és támogatása által. A mai ülés tárgyát tehát az említett indítvány megvitatása fogja képezni, a mit ezennel a közgyűlés előterjeszt.

Az indítvány, melyet Köpf János dr. titkár olvasott fel s melyet a közgyűlés több helyen tetszéssel fogadott, szó szerint így hangzik:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. t. c. 47. §-a jogot ad a törvényhatósági közgyűléseknek ahhoz, hogy állami és társadalmi kérdésekkel, s általában közügyekkel foglalkozva, elhatározásukat szabadon kinyilatkoztathassák, s arról a kormányt és az országgyűlést felirati vagy kérelmezési uton, a társörvényhatóságokat pedig átiratokban értesítsék.

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ezen jogát mindannyiszor gyakorolta, ahányszor a magyar államot, nemzeti létünket érdeklő fontos kérdések, avagy társadalmi bajok sürgős orvoslása hazafias felszólalását indokolták, szükségessé tették.

Alig néhány hete, hogy a vármegye közönsége azon hazafias óhajának adott kifejezést, hogy a hadsereg szervezetének keretében régi nemzeti követelményeink törvényes uton megvalósíttassanak.

Már ezen hétérozat meghozatala alkalmával súlyos fellegek tornyosultak a politikai közélet egén, amely azóta a parlamenti ellenzék fékevesztett obstrukciója következtében teljesen beborult.

Elérkezettnek látjuk az időt, hogy Aradvármegye törvényhatósága ezen súlyos viszonyok között szintén felemelje tiltó szavát azokkal szemben, akik hazafiságukra hivatkozva a magyar parlamentárizmust, a magyar alkotmányt súlyos válságba döntötték s ez által gazdasági életünket úgy be, mint kifelé megbénították.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Mindnyájunk előtt tudva van, hogy az országgyűlés képviselőházában a felhatalmazási (indemnity) törvényjavaslat ellen folytatott obstrukció az oka annak, hogy a magyar kormány országos költségvetés s illetve felhatalmazás nélkül kénytelen ezen országot kormányozni, mely költségvetési törvényen kívüli állapot nemcsak ezer éves alkotmányunkon üt veszélyes sobet, és szolgáltat veszedelmes praecedens, hanem gazdasági életünket, az állami háztartást, az összes közigazgatási ágazatokat, a közművelődést s

mindent, amire az államnatalomnak kezdeményező avagy támogató ingerenciája van, károsan érint.

Feltesleges fejtegetnünk, hogy egészséges parlamenti viszonyok mellett a többség akaratának érvényesülnie kell s hogy még az elvi küzdelem sem fajulhat el addig, hogy a kormányzást lehetetlenné tegye.

Sajnos, a magyar parlamentárizmus az indemnity elleni obstrukció folytán oda jutott, hogy a kisebbség már hosszabb idő óta meggátolja a többség akarat elhatározásának megnyilvánulását és végrehajtását.

Ez így sokáig nem tarthat. S hogy az országgyűlés és a kormány megtudja, miként vélekedik a nemzet a jelenlegi válságos időkről: közéletünk minden alkotmányos tényezőjének hazafias kötelessége, hogy az igaz parlamentárizmus rovására folyó ezen áldatlan küzdelemben megszólaljon.

Miután ezen felszólalás joga a törvényhatóságoknak törvényileg biztosítva van, s miután a törvényhatóságoknak mint önkormányzati szerveknek szabad megnyilatkozása súlyosan kell hogy latba essék, indítványozzuk, mondja ki Aradvármegye közönsége, hogy a magyar országgyűlés képviselőházának tárgyalásait figyelemmel kísérve, komoly hazafiui aggodalom fogja el a fölött, hogy a rendes mederből erőszakosan elterelt tárgyalások a törvényhozó testület működését lehetetlenné teszik és a megoldásra váró fontos feladatok idejében való törvényszerű elintézését meggátolják.

Mondja ki továbbá a törvényhatósági bizottság, hogy a Szék Kálmán miniszterelnök bölcs vezetése alatt álló hazafias kormány iránt bizalmát nyilvánítja s egyben azon reményének ad kifejezést, hogy a képviselőház a parlamenti munkálkodás megzavart rendjének visszaállítására és a törvényhozás alkotmányos működésének biztosítására mielőbb meg fogja találni a helyes és célhoz vezető megoldást.

Végül: értesítse a törvényhatósági bizottság ezen elhatározásáról az országgyűlés képviselőházát és a kormányelnököt.

Az indítvány felolvasása után Vásárhelyi László elnök kérdést intéz a közgyűléshez, hozzájárulnak-e annak tartalmához és szövegéhez?

A közgyűlés az indítványt *egyhangulag elfogadta és magáévá tette*, a mit elnök enunciólt. Egyben felkérte a párt tagjait, hogy holnap, de tekintve a megyei viszonyokat, a tárgysorozat fontosságára való tekintettel minden megyegyűlésen kitaratással és buzgalommal vegyenek részt és maradjanak ott az ülések végeig, mert nem tudni, mikor történik valami incidens, mely a párttagok tömeges jelenlétét szükségessé teszi. Végül megköszönte, hogy ma ily szépszámban jelentek meg s a gyűlést be-rekesztette.

A közgyűlésen Vásárhelyi László orsz. képviselő, elnöklété alatt jelen voltak: Almay Olivér, Balogh Zoltán, Baross Ferenc dr., Bánhidy Antal br. orsz. képviselő, Beles János, Boros Béla, Brück Gyula dr., Csillag Ignác dr., Csukay Gyula, Darányi János dr., Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, Faragó István, Fekete József dr., Gherba Gusztáv, Hanthó Jenő, Heiszler József, Hendrey Pál, Heppes Aladár, Hollaki Imre orsz. képviselő, Institoris István dr., Jakabffy Gyula, Joaneszku György, Kirileszku Gyula, Kiss Sándor, Kohn Lajos, Kozma György, Köpf János dr., Leviczky Tibor, Lovich Gyula, Nachtnébel Gyula, Óry Sándor, Purgly János, Purgly László, Rácz Márton, Rázel István, Ribiczey Ferenc, Schill József főjegyző, Skonda László, Selymossy Lajos br. orsz. képviselő, Suhajda Béla, Tabajdi Sándor, Verzar István, Wittmann János orsz. képviselő stb.

TÁVIRATOK

Horvátok forrongása.

Zágráb, május 29. Néhány reggeli lapnak az a jelentése, mely szerint Erdődy grófnak Samobor melletti vadászkastélyát elpusztították, a valóságban arra redukálódik, hogy Erdődy

gróf egész egyszerű vadászkunyhójának, tehát nem vadászkastélyának beverték az ablakait.

Az automobil-versenyek ellen.

Páris, május 29. Az emberi életnek nyílt utcán való védelmére alakult egyesület Edward angol királyhoz táviratot intézett, melyben kéri a királyt, *tiltsa be* a Gordon-Brunet díjért való versenyt, mint ahogy azt Franciaország és Spanyolország kormányai is megtették, hogy ez által eklatáns elégtételt adjon a közvéleménynek a civilizált országokban.

Kiutasított laptudósító.

London, május 29. A Times szerkesztősége közli, hogy pétervári levelezőjétől táviratot kapott, a mely szerint ennek az orosz kormány meghagyta, hogy *hagyja el az orosz területet*. Határidőként eredetileg a tegnapi napot állapították meg, de az angol nagykövet közbenjárására a levelezőnek három napot adtak ügyeinek rendezésére.

Panaszkodó urbéresek.

(Kovaszinczi küldöttség a megyeházán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 29.

Ma reggel egy 140—150 főből álló román küldöttség jött be Kovaszinczról Aradra, hogy panaszt emeljen Dálnoki Nagy Lajos dr. alispánnál a kovaszinczi urbéres közbirtokosság vezetősége ellen.

A küldöttséget Kure János kovaszinczi gör. kel. lelkész vezette az alispán elé. A lelkész meglehetősen befolyásos ember, aki a kovaszinczi lakosság egy bizonyos részét a maga kénye-kedve szerint vezeti. Kure János neve az urbéres ügyekben már többször megfordult a nyilvánosság előtt. Három évvel ezelőtt éles harcot folytatott az aradi lapok hasábjain ama párt ellen, mely őt és érdektársait nem akarta a közbirtokosság élén látni. Kure a közbirtokosság testületében vezető szerepre vágyódott, de pártjával egyetemben kisebbségben maradt.

Kure János azóta sem feledett semmit és a három év előtti kudarcáért ma akart bosszút állni. Szervezett egy nagy küldöttséget régi hívei sorából és ezeket az alispán elé vezette, aki ma délelőtt fogadta is őket.

Kure János a kovaszinczi közbirtokosok nevében előadta, hogy az urbéres közbirtokosság mostani vezetőségével sehogy sincs a község lakossága megelégedve. Különösen az elnök ellen nehéz a panaszuk, akit azért szeretnének elcsapatni az elnöki állástól, mert — mint ezt Kure állítja — két év óta nem terjesztett be számadást. Azonkívül pártoskodónak is nevezte az elnököt, mert a minap önkényesen visszahelyezett egy erdőgazdát, akit lopáson értek s a kit e miatt a közbirtokosság közgyűlése tag-ságtól felfüggesztett.

Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán kijelentette, hogy meg fogja vizsgálni a panaszt, s a mennyiben ez jogos, meg fogja találni az orvoslás módját. Megjegyezte azután, hogy a panasz tárgyában nem ő intézkedik, hanem a közigazgatási erdészeti bizottság s amennyiben a bizottság döntésével esetleg nem volnának megelégedve, fellebbezéssel élhetnek. Arra is kérte a küldöttség szónokát, akiről látja, hogy befolyása van a népre, hogy ezt a befolyást a lakosság megnyugtatóására használja fel. Kéri továbbá a kérvényezőket, hogy legyenek türelmessel, ő a maga részéről is fel fogja hívni a főerdészt, hogy szálljon ki a helyszínére és ott vizsgálja meg a panaszt.

Politikai érdekességek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 29.

(Az Apponyi-krízis.) Hogy az Apponyi-krízis fennáll, az kétségtelen, de a riasztó hírek, melyek erről szólnak, nem egészen autentikusak. Maga az Apponyi-krízis sem újabb keletű. Es nem is az udvari bál óta kezdődik. Ez a krízis már azóta áll fenn, mióta az obstrukció nem csatlakozott az Apponyi által felállított katonai követelményekhez, hanem a maga realisabb útján haladt. Azóta nemcsak Apponyinak, hanem a volt nemzeti pártnak pozíciója is megrendült a szabadelvű pártban. Mert sulyukat lefelé is, fölfelé is elvesztették. S mihelyt ebben a helyzetben úgy Apponyi, mint a volt nemzeti párt teljes energiával nem fordultak az ellenzék ellen, hanem hagyták magukat vitetni az események által — sorsuk meg volt pecsételve.

Az udvari bálon történtek csak föltárták ezt a szituációt, de nem okozták. Akkor győződött meg Apponyi arról, hogy rá nézve nem marad más út, mint a *visszavonulás*. Hogy ez miért várt eddig? Ennek oka az volt, hogy még mindig fenforgott a remény, hogy az ellenzéki akció, ha látni fogja, hogy annak további folytatása által az Apponyi feláldozásáról van szó, — vissza fog riadni ettől, s Apponyi kedvéért meg fogja tenni azt, amit Széll kedvéért nem akart megtenni.

De azóta ez a remény is elmúlt; az obstrukció nem törődik már Apponyival sem. S így bizonyossá vált, hogy Apponyi semmiféle erőt nem képvisel a kibontakozásra nézve. És a kérdés, melyet mérlegelni kellett, az lett, hogy minő következményekkel fog járni a helyzetre nézve az, ha lemond a képviselőházi elnökségről és visszavonul?

Ezek a következmények még ma sem állanak tisztán a döntő tényezők előtt; ez oka annak, hogy a végleges elhatározás még mindig késik. *Nem is fog megtörténni a pünkösdi ünnepek előtt*. Sőt a pünkösdi ünnepek után sem azonnal. Az e fölötti mérlegelések folyvást tartanak és Apponyi lemondását csak az az egy eset tarthatná vissza, ha az országgyűlés mielőbbi feloszlításában történnék megállapodás. Ez esetben megmaradna a helyén a feloszlításig. De az új választásra mandátumot nem vállalna.

Széll Kálmán miniszterelnök naponként tanácskozik Apponyival. Rajta kívül gróf Andrássy Gyula is. De ezeknek a tanácskozásoknak eredményéről semmi pozitívum ki nem szivárgott. Csak az az egy hallatszik, hogy Széll Kálmán miniszterelnök nem fárad többé azon, hogy Apponyit lemondási szándékától visszatartsa. *De hogy ő maga is nem mond-e le az esetben, ha Apponyi távozása ténynyé válnék? — nem tudja senki.*

(Egy képviselő szerelmi regénye.) A folyosón ma egy pikáns szerelmi ügy képezte közbeszéd tárgyát. A képviselőház egyik tagjának s a magyar arisztokrácia egy hölgyének érdekes szerelmi regényéről folyt a szó.

J. országgyűlési képviselő és a magyar arisztokrácia egy előkelő hölgytagja között gyöngéd szerelmi regény szövődött, melynek még szenzációs következményei lesz-

nek. J. megszőktette a hölgyet és a Zöldfa-utca 27. száma alatt, Steiner Izidornál bérelt számára huszonnégy koronáért hónapos szobát.

Az idillnek azonban vége szakadt s a dús gazdag képviselő beszüntette látogatásait, anélkül, hogy a másfélhavi lakbért kifizette volna. Steiner, aki nagyon rossz anyagi viszonyok között él, 18 forintos tartozása fejében visszatartotta a nő minden holmiját s aztán kitette az utcára. A képviselő úgy el tudott bujni a nő elől, hogy az kerek 16 koronát költött csak hordárokra, akik könyörgő leveleit vitték utána, de még sem tudták megtalálni. A hölgy most betegesen fekszik.

A szocialista párt megtudta a dolgot s gyűjtést indított a képviselő szerelmese számára.

E tárgyban gyűlést is fognak összehívni s mint hire jár, a dolgot a képviselőházba is beviszik.

MULATSÁGOK

(—) A nyomdászok mulatsága, mely az idei szezon egyik legnagyobb szabású nyári ünnepé-lye lesz, e hó 14 én folyik le a Csála-erdőben. Számos látványosság, a meglepetések és élvezetek egész tömege fogja itt szórakoztatni a közönséget, mely bizonyára nagy számban keresi fel a nyomdászok mulatságát az idén is. Az elmaradhatatlan konfetti csata mellett világpósta, karikadobás vannak a programban, majd öt órakor léghajót bocsátanak fel. Este fényesen kivilágítják az erdőt, nyolc órakor pedig, mint attrakció *hölgyek felvonulása* lesz görögút mellett.

Hajsza egy tudós ellen.

(Merénylet a nagyváradi jogakadémián.)

Arad, május 29.

Nagyvárad társadalmát kinos izgalomban tartja most egy merénylet, melyet a nagyváradi jogakadémia tanári kara intézett egyik legkiválóbb magyar tudósunk ellen, aki csak pár hónapja lett tanárrá kinevezve a nagyváradi jogakadémiai politikai és közjogi tanszékre, de akinek neve tudományos szociológiai művei révén régen ismert és tisztelt nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is.

A fiatal tudós Somló Bódog, aki talán leg-hívatottabb művelője a nálunk még teljesen parlagon heverő szociológiai tudománynak. A Társadalomtudományi Társaságnak március 29-én tartott ülésén Somló Bódog „A társadalmi fejlődésről és néhány gyakorlati alkalmazásról” tartott előadást liberális és radikális szellemben. Az előadás gyönyörű vitát keltett a társaság ülésén és egész terjedelmében megjelent a „Huszadik Század” májusi füzetében.

A szabad gondolkodásnak és a tudós radikális eszmének ez a hatalmas megnyilatkozása annyira felbőszítette a nagyváradi jogakadémia klerikális maradi tanári karát, hogy siettek konventikulomot tartani és egy tegnap megtartott tanári konferencián elhatározták, hogy fel-irnak Wlassics Gyula kultuszminiszterhez Somló Bódog tanártársuk ellen és megvádolják, hogy mivel a Társadalomtudományi Társaságban tartott előadása *antimonarchikus vallásellenes eszméket tartalmaz és a mai társadalmi rend felforgatásának szükségét hirdeti*, a legerélyesebb megtorlásban részesítse Somló Bódogot a kultuszminiszter és a katolikus alapokból fentartott kir. jogakadémia tanári állásától függessze fel.

Nagyvárad liberális polgársága körében, a tanárok közül dr. Agoston Péter és dr. Magyar Gyéza a határozat ellen szavaztak és védelmére keltek Somló Bódognak. E két szavazat

ellenében öt tanár, névszerint dr. *Bozóky* Alajos, dr. *Molnár* Imre, dr. *Persz* Adolf, dr. *Hoványi* Gyula és dr. *Szolesányi* Hugó meghozták a famózus határozatot, amelyet felterjesztenek most a kultuszminiszterhez. Ennek ellenében dr. *Ágoston* Péter és dr. *Magyary* Géza *különvéleményt* terjesztenek ez ügyben a kultuszminiszter elé, akinek döntését érthető érdeklődéssel fogják most várni nemcsak Nagyváradon, hanem az egész országban.

A nagyváradai jogakadémia, mióta a *Bozóky-Hoványi* család terjesztette ki fölötté uralmát, melegágya a reakciónak. Ezek az urak, ha rajtuk volna, már püspöki intézetté alakították volna át ezt az állami jogakadémiát, amelyen kizárólagos joggal uralkodnak.

Somló Bódoggal egy igazi modern tudós, telve munkakedvvel, vágyakozással a haladás iránt kerül közibük — a bagolyfészekbe. Természetesen ki akarják maguk közül zavarni. Erzik, hogy ez a tudós, akinek neve már is ismertebb, mint azoké az ismeretlen nagyságoké, nem való közibük.

Igazuk van. A kuvikok között nincs helye a magasan szárnyaló sasnak, amely a világot keresi és a nap körül kering.

A reverendás házibarád.

(Gyilkossági merénylet egy pap ellen.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, május 29.

Pikáns, egyuttal megrázó esemény tárgyalását kezdte meg ma a pestvidéki esküdtbíróóság. Vagyonos, tisztességes polgár áll vádlottként a bíróság előtt, emberölés kísérletével vádolva. Meg akart ölni egy embert, aki felulta családi boldogságát s meggyalázta becsületesev nevét. S ez az ember egy fiatal, tilos szerelemre éhes pap.

Nagy-Tétényben történt a dráma, előzményei azonban Duna-Bogdányban játszódtak le. Itt lakot *Wipplhauser* György 53 éves kőbányavállalkozó. Felesége esinos asszony, mintegy 15 évvel fiatalabb nála. Három gyermekük volt s úgy látszik a negyedik okozta a katasztrófát.

A szomszédos Nagy-Tétény káplánjával, *Lausch* Istvánnal igen jó barátságot tartott *Wipplhauser* György. A káplán mindennapos volt a házban s benső barátjává lett a családnak. A faluban mihamar híre ment, hogy a káplán és a szép *Wipplhauser*né között regény szövődik. Szokás szerint a férj volt az utolsó, aki a hírről tudomást szerzett, meggyőződött róla, hogy a gyalázkodó beszéd nem pletyka, azt azonban nem tudta elhinni, hogy felesége, aki három gyermekének anyja, házasságtörést követett el. Szemrehányásokat tett az asszonynak s a káplánt kitiltotta a házából. Az asszony nem tudott belenyugodni a sorsába s egy szép napon ott hagyta az urát. Hazament a szüleihez.

Wipplhauser kétségbeesett. Válni akart, de a három gyermek s a kilátásban levő negyedik miatt ez nagyon bajos volt. Mégis bizonyítékokat szerzett a felesége ellen.

Hs akadt is mihamar. Cselédje két szerelmes levelet juttatott a kezéhez, melyet a káplán irt a feleségének. A levelek tartalma a megcsalt és elhagyatott férjet felbőszítette, s elhatározta, hogy megöli az asszonycsábítót.

A múlt év márciusában egy napon átment Nagy-Tétényre és felkereste *Lausch* József káplánt. Elfogulatlanul parolázott, beszélgetett vele, aztán elmentek együtt reggelizni. Mikor az evést befejezték, *Wipplhauser* felállt az asztaltól *revolvért rántott elő s négyszer egymásután a káplánra lött.*

Két golyó nem telált, a harmadik a káp-

lán arcát surolta, a negyedik a jobb keze kis ujját furta keresztül.

*Wipplhauser*t letartóztatták, de később szabadlábra helyezték. A káplánt, aki néhány nap mulva felgyógyult, a boirány miatt áthelyezték a fejezmegyei Vértos-Boglárra. *Wipplhauser* György a szégyen miatt Bogdánból Pilis Vörösvárra költözött.

Ma tárgyalta az ügyet a pestvidéki esküdtbíróóság.

A vádlott, aki erőteljes, megnyerő külsejű ember, szalonruhában jelent meg a tárgyaláson, arra a kérdésre, hogy hány gyermeke van, így felelt:

— Három gyermekem van, a negyediknek nem én vagyok az apja.

Az ügyész és védő kívánságára az ügyet zárt tárgyaláson tárgyalják.

A tárgyalás lefolyásáról, miután az zárt volt, tudósítást hozni nem lehet. Az ítélet az, hogy miután az esküdtök *Wipplhauser* Györgyre kimondták a „nem bűnös“-t, a törvényszék fölmentő ítéletet hozott.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* *Z. Singhoffer* Vilma tegnap este, mint ezt lapunk mai számában már jeleztük, nagy sikerrel vendégszerepelt a Népszínházban, hol a renovált *Rip van Winkle* *Lisbeth* jében lépett fel. Az összes fővárosi lapok rendkívül dicsérőleg nyilatkoznak az aradi színház szép hangu énekes primadonnájáról; az egyik lap kritikusa így ír:

„*Rip* eddigi belépő dala most *Lisbeth*nek jutott és *Zilahyné-Singhoffer* Vilma, a ki *Lisbeth*et ma mint vendég énekelte először, a közönség zajos taps-ra háromszor volt kénytelen megismételni, annyira tetszett. Ezzel át is térek az előadás méltatására. *Z. Singhoffer* Vilma nemcsak üde szép színpadi megjelenésével hódított, s nemcsak kristálytisza, hajlékony és széles regiszterű hangjával ragadta magával a hallgatókat, hanem ábrázolt játéka is örvendetes haladásáról tett bizonyosságot. Ma már *Z. Singhoffer* Vilma a legelső operett színésznőink sorában áll, míg ének dolgában egy se mérkőzhetik vele. Mai közönsége halas volt azért a nagy élvezetért, a mit neki nyújtott és annyszor tapsolta, hogy a vasfüggönyajtájában is sokszor meg kellett jelennie, *Porzolt* pedig rögtön szerződéssel kínálta meg, de a mostani aradi direktora nem akarja elbocsájtani, mert életfogytig tartó szerződést kötött vele, lévén ő a — felesége. A Népszínház közönségét a művész az a kárpoltja a kosárárt, hogy még többször eljátszsa *Lisbeth*et, azután pedig a Szultán-ban és Kis hercegen fog fellépni.“

* *Beöthy* László színháza. *Krausz* Károly házlalajdonos, mint akinek a Király-utcai házában a Rémy-féle mulató volt, kérvényt adott az a székesfőváros hatóságához az iránt, hogy ezt a helyiséget akként alakíthassa át, hogy ott kisebb színdarabokból álló színelőadásokat tarthassanak. Az engedélyt kilenc évre kéri s a terveket bemutatja. A főváros színházi bizottsága az engedélyt bizonyos tűzbiztonsági intézkedések megtétele ellenében kiadni javasolja. A király-utcai új színház igazgatója tudvalevőleg *Beöthy* László lesz.

* A vidéki színészet központi ügynöksége és a vidéki igazgatók szövetkezete tegnap végre két napi tanácskozás után megalakult. Vezető igazgatók lettek titkos szavazás után *Krecsányi* Ignác, *Somogyi* Károly és *Komjáthy* János színigazgatók. A színigazgatók küldöttsége, melynek tagjai voltak *Krecsányi*, *Somogyi*, *Ditrói*, *Komjáthy*, *Makó* és *Zilahy* igazgatók, délután tisztelt *Szell* Kálmán miniszterelnöknél és *Bezerédy* Viktor miniszteri tanácsosnál. A beszéd tartására az igazgatók *Somogyi* Károlyt kérték fel, a kinek szavaira reflektálva, a miniszterelnök a legmesszebb menő támogatást helyezte ki látásba.

A kamara nem politizál.

(Az obstrukció és az aradi kereskedelmi- és iparkamara.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 29.

Az aradi kereskedelmi és iparkamarába a politika lopódzott be a mai napon, illetve azzal foglalkoztak ott, hogy a politikával ne foglalkozzanak. A budapesti társkamarának a képviselőházhoz intézett felirata vitte be a politikát, azon a réven, hogy a pártolás és hozzájárulás céljából megküldött felirat az országgyűlés számára utmutatást akar adni. A cél helyes, amennyiben a fontos gazdasági kérdések gyors elintézését óhajtja a képviselőháztól a felirat, de viszont a kamaráknak politikába avatkozni semmi joguk sincsen. Ez jutott kifejezésre az aradi kamara határozatában is, melyet a közös bizottság javaslatára, hosszas vita után hoztak meg.

A közös bizottság a következő határozati javaslat kapcsán terjesztette elő az ügyet:

Mondja ki a kamara, hogy tökéletesen osztja ama felfogást, mely a budapesti társkamara megkeresésében az általános és a hazai közgazdasági állapotokat illetőleg kifejezésre jut. Mély sajnálattal látja, hogy gazdasági állapotaink rendezetlenek, a gazdaságpolitikának még az iránya sincs megállapítva, hogy a különböző gazdasági érdekkörök nyílt harcban állanak egymással szemben, és hogy a szerencsétlen politikai viszonyok hatása alatt a törvényhozás munkája szünetel és a leguagyobb fontosságú, teljesen előkészített törvényhatósági intézkedéseknek a megalkotása és a végrehajtás se lehetséges. Miután azonban a kamara törvényben körülírt szervezeténél fogva olyan testület, melynek tevékenységi köréből a politika felcéltenül ki van zárva, a sajnós közgazdasági jelenségek pedig mélyen bonyolultnak a politika talajába és olyan természetű bonyolultoknak képezik a kifolyását, a melyekkel a kamara foglalkozni megát se illetékesnek, se jogosultnak nem tartja: a budapesti társkamara azon megkereséséhez, hogy a törvényhozást eljárásban felirattal irányítsa vagy befolyásolja, a szervezetéből eredő oknál fogva nem járulhat és kénytelen arra szorítkozni, hogy sajnálkozását fejezze ki a közgazdasági érdekkörökre mostoha, hátrányos, és káros helyzet fölött és reményét nyilváníttja az iránt, hogy az óhajtott és annyira szükséges jobbulás fordulata minél előbb bekövetkezik.

Kohn Zsigmond szólott a javaslathoz először, kijelentve, hogy azt nem fogadja el. Belátja ugyan, hogy a kamara nincs hivatva politikai dolgokban dönteni, de itt közgazdasági kérdéssről van szó. Indítványozza, csatlakozzanak a budapesti kamara feliratához.

Assael József szerint nagyon bajos a politikától elválasztani ami nem politika, miután sok politikai kérdés egyben gazdasági is. Ez esetben elválaszthatónak tartja, s az a nézete, hogy a kamara közgazdasági ügyben foglalást, ha a budapesti feliratot pártolja.

Reinhart Gyula a mellett emel szót, hogy ne térjen le a kamara az eddigi utról, s ne igyekezzék politikai irányt szabni. A budapesti felirat nagyon szépen van megfogalmazva, de azt is ki lehet olvasni belőle, hogy a kormány vonja vissza a katonai javaslatokat. Akik pedig felszóltak, azt akarják, hogy a kamara ítélje el az obstrukciót. Jöhet majd indítvány, mely arra kéri a kamarát, hogy mondjon köszönetet a függetlenségi pártnak, amiért a nemzet jogait védelmezte. Akkor majd ebben a kérdésben is állást kell foglalni. Indítványozza, ne térjen a kamara a politika útjára, s fogadja el a közös bizottság javaslatát.

Bing Vilmos: Nem politikai szempontból fogja fel a kérdést. A lényeg az, hogy az ipar- és kereskedelem pang, amin segíteni kell. Ez

pedig nem politizálás, hanem a kamara feladata. Senkit el nem ítélünk, csak a nyomasztó állapotot segíteni akarunk. Nem akar politikai irányt szabni, nem tanacsolja miképen oldják meg a kérdést, bár nem bánja ha olyanformán is javítanak a helyzeten, hogy megy a kormány; fő dolog, hogy segítve legyen a jelen állapotban. *Pártolja a budapesti feliratot.*

Kristyóry János elnök: Bing Vilmos hangsúlyozta, hogy pang az ipar és kereskedelem. Ez igaz, de az is igaz, hogy a közterheket nem bírjuk már el. Nem tartja helyesnek, bár-hogy álljon is a dolog, ha a kamara az országgyűlés menetét bírálja. Nem bánja, ha — a mint Bing mondta — akár megy is a kormány, de azt igenis, hogy innen politika menjen ki, amíg ő az elnöki székben ül.

A vita véget érve, szavazásra került a dolog. A többség a közös bizottság javaslatát fogadta el, s így a budapesti feliratot egyszerűen tudomásul vette a kamara. Az elfogadott javaslat mellett szavaztak: Gebhart István, Müller József, Réthy Viktor, Rozmanith Albert, Schór Albert, Tabakovits Emil, Inokai Tóth Lajos, Wadowsky Gusztáv, Wallfisch Ármin, Weisz Sándor; ellene szavaztak: Assael József, Bing Vilmos, Funkelstein József, Glück Károly, Kohn Zsigmond; az elnökség nem szavazott.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Ifjúsági segélyegylet. Az aradi kir. főgimnázium és áll. főreáliskola ifjúsági segélyező egyesülete június 7-én, vasárnap, délelőtt 11 órakor a lyceum emeleti tanácskozó termében tartja meg évi rendes közgyűlését, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Halálos szerelem.

(Csongori Mariska — öngyilkos.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 29.

Csongori Mariska halálának körülményeiről ma este egészen új és feltehetően érdekes dolgokat telefonál fővárosi tudósítónk.

Csongori Mariska voltaképpen öngyilkosságot követett el: mérget ivott.

E hó 23-án dr. Seitz Imre csömöri-uti orvosnál megjelent Csongori Mariska, akit az orvos már rég ismert, s akinek az utóbbi időben házi- orvosa is volt. Az orvos megkérdezte a színesnőt, hogy mivel lehet szolgálatára, mire ez a következőket mondotta:

— Képzeld csak doktor ur, megmérgeztem magam. Két nappal ezelőtt feloldottam vízben tíz csomag gyufát és az oldatot megittam. Célot az azonban nem értem el, mert erős hányingert kaptam és a mérge nem ölt meg.

Az orvos nyomban hozzálátott a mérge ellensúlyozásához. Megvizsgálta a művésznőt és konstataulta, hogy súlyos belső sérüléseket szenvedett. Majd hazaküldte, hogy fekvődjék le, s azóta állandóan kezelte. Szerdán elhívták a beteg ágyához Kéthy egyetemi tanárt is, aki a beteg állapotát reménytelennek mondotta. Csongori Mariska környezete a tegnapi este bekövetkezett katasztrófára tehát el volt készülve.

Vécsey Ervin főhadnagy állandóan ott virrasztott a művésznő ágya mellett és ott is lőtte magát föbe.

A Csongori Mariska halálával ma este kiadott orvosi látélet hasháryalobbot és méhgyulladás állapotát meg a halál közvetlen okául. A törvényszéki boncolást a hatóság mellőzte.

A szerelmi dráma halottját Csongori Mariskát ma délelőtt vitték az Entreprise kocsián a Kerepesi-uti temető halottas házába. Itt helyezték ravatalra, melyre a Nemzeti színház, Vígyszínház, Népszínház és a Városligeti

aréna művészei fognak koszorút tenni. Csongori Mariskát holnap délután 3 órakor temeti el Stieber Vince plébános.

Vécsey Ervin főhadnagy, akinek tegnap délelőtt egy félreértés következtében holt híre kelt, még ma is küzd a halállal. Anyja ápolja őt, aki az egész éjet a beteg ágyánál töltötte. Vécsey tegnap eszméletlenül feküdt. Ma délelőtt azonban magához tért. Még beszélni is tudott. Első kérdése az volt:

— Hogy van Mariska?

Megnyugtatták a szegény embert. Azt mondták neki, hogy Mariska jobban van s az orvosok azt hiszik, hogy fel is fog gyógyulni. Csongori Mariska halála legérzékenyebben leánykáját sújtja, aki most árván és szegényen maradt. Csongori Mariska valamikor igen jó módú volt, de vagyont nem hagyott hátra. A télen a Tisztviselőtelepen lévő házat is eladta 36.000 koronáért Dóri Margitnak, a Népszínház színésznőjének. Ebből az összegből kifizette adósságait s ami még megmaradt, azt gyógykezelésére emésztette föl. Az árva öröksége negyven láda szinpadri ruha, amelyek egy Elemér utcai lakásban vannak beraktározva és néhány ékszertárgy.

Fővárosi tudósítónk írja, hogy egy másik forrás szerint a főhadnagy öngyilkosságának nem a szerelmi bánat volt a fő oka, hanem az a zilált anyagi állapot, amelybe Csongori Mariska féktelen pazarlásai kergették. E forrás szerint Vécsey Ervin tavaly nyáron ismerte meg Csongori Mariskát, mikor szabadságon volt Budapesten. A művésznő akkor a Városligeti színház körnél volt szerződötve Feldhez. Az ősszel Zomborba egyenesen a csinos huszárfőhadnagy kedvéért ment s azóta folyton együtt voltak, míg a télen súlyos betegé nem lett a művésznő. A vagyonos családból származó Vécsey jövedelme azonban kevésnek bizonyult ahhoz a pazarló életmódhoz, amelyet a művésznő régebről megszokott s a szerelmes huszártiszt az adósságcsinálás utvesztőjébe tévedt. Csongori Mariska mindjobban súlyosodó betegsége szintén sok pénzt emésztett föl, a főhadnagy segélyforrásai kiapadtak s újra került a művésznőnek a tisztviselő telepen lévő háza is. Mikor már a vidéki kezelő orvosok lemondtak minden reményről, a művésznő a fővárosba jött, hogy híres tanárok által kezeltesse magát.

Vécseyt ekkoriban már nagyon szorongatták a hitelezői s az ezredparancsnoksága, hogy ügyeit rendezhesse, egy évi szabadságot adott neki. Ezért járt a fővárosban a főhadnagy polgári ruhában. Kedvesének súlyos állapota és saját zilált anyagi helyzete végre is megérintette benne az öngyilkosságot.

Csongori Mariska előkelő lengyel nemesi család sarjadéka volt, családi nevén Zernin Chilinszky Mariskának hívták. Atyja Chilinszky Félix ulánus-kapitány volt és Sándor nevű bátyja honvédszázados Pozsonyban. 1885-ben lépett a színi-pályára és mozgalmas életében sok fényes sikert látott. Mindjárt pályája elején férjhez ment Nagy Géza ulánus-tiszthez, a kintől Milka leánya született.

Csongori Mariska ravatala a kerepesi-uti temető halottas házában van felállítva. Délelőtt már rendkívül sok színésznő kereste fel a halottsházat, s legtöbbször térdelve imádkoztak az elhunyt halottja mellett. — Vécsey Ervin főhadnagy a XVI-ik számú helyőrségi kórház VII-ik pavillonjában fekszik, a hol eszméletére tért, s valószínűleg megmenthetik az életnek. A sebesültet maga a kórház vezetője Serbanics törzsorvos kezeli. Egész napon át sokan látogatták meg a sebesült főhadnagyot, a ki iránt általános a részvét.

HIREK.

Rákóczi-ünnep.

— Az aradi polgári fiúiskolában. —

Arad, május 29.

A magyar szabadságharcok egyik legönfeláldozóbb és legeszményibb alakjának: a halhatatlan és örök emlékü II. Rákóczi Ferenc emlékének ünnepét szentelt ma az aradvárosi polgári fiúiskola tanárkara és tanuló ifjúsága is. A nemzeti szabadság fényes alakját, küzdelmes önfeláldozó életét és szomorú sorsát igyekeztek a tanárok a fogékony lelkű gyermekek elé rajzolni, hogy szíveiket a haza és annak szabadsága iránt melegen érzővé tegyék.

A hazafias ünnepély reggel fél nyolc órakor kezdődött, mikor a tanulók nemzeti színű zászlójuk alatt a templomba mentek. Az istentisztelet után az Andrássy téren végig az iskola dísztermébe tértek, hol az ünnepség a következő sorrendben folyt le:

Almásy T. Pál igazgató szövege az ünnep nagy jelentőségéről. Az iskola énekkara Máday Mátyas tanár vezetése mellett előadja „Eljen a haza” kezdetű szép dalt. Klein Sándor hazafias lelkesedéssel szavaltta el Rátkay László „Rákóczi” című költeményét. Az ifjúság ezután Garibaldi indulóját énekelte, melynek minden szava és dallama lelkesít.

Az ünnepi beszédet Berecz Károly tanár mondotta. Lelekesítő szavaival jellemezte Rákóczi Ferencet és az ő nemes, hazafias törekvéseit, küzdelmeit és lelket megindító bujdosását, elmúlását. A tartalmas, hazafias beszéd után az énekkar rázendített egy dalra.

Szida György nagy hatással szavalt. Szabolcska Mihálynak „Rákóczi sirján” című szép költeményét, amelyre méltó felelet volt az énekkar „Eszik eső karikára . . .” című dala.

Végül az igazgató buzdító szavakkal előadta, hogy az ifjúság a felállítandó Rákóczi-szobor céljaira 32.94 koronát adott össze a melyhez a tanári kar még 20 koronával járult hozzá s így összesen 52.94 kor. küld Budapestre a szobor alap céljaira.

A szép ünnepélyt a Himnusz hangjai fejezték be, melyet az összes jelenlevők énekeltek.

— Szabadságot a lezredes. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király kerecsbergi Manger Frigyes, gróf Hadik 3. számú huszárezredbeli alezredesnek saját kérelmére várakozási illetékekkel való szabadságolását elrendelte.

— Az aradi román újság a dobrai választásról. Az aradi Tribuna Poporului a dobrai nemzetiségi pártnak egy felhívását közli a hasonló érzelmű választókhoz tudatván velük, hogy a párt jelöltje Vlăd Aurél dr. május hó 28-án tartja meg program beszédét Dobra községében. A felhívásban azt mondják, hogy mindeddig a román faj és felekezetiiségtől egészen idegen férfiak képviselték ezen tiszta román kerületet, és ez nem jó volt. Az idők szelleme azt kívánja, hogy a románok végre valahára öbredjenek fel télettségükből és válszanak egy oly derék román embert, aki szívén hordja saját fájának érdekeit és a ki azon lesz, hogy a nép anyagi terhén is, a mennyire lehetséges, könnyítve legyen.

— Törvényjavaslat a tüdőbeteg szanatóriuma érdekében. A pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén törvényjavaslatot terjesztett elő, mely felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a szegénysorsu tüdőbeteg szanatóriuma egyesületének engedélyt adhasson arra, hogy összesen három millió korona névértékű, egyenként öt koronáról szóló nyereségekötvényt bocsáthasson ki.

— **Rektorválasztás az egyetemen.** A budapesti tudományegyetemen a jövő hónap 8-án lesz a rektorválasztás. Az idén a bölcsészeti kar tanárai közül választanak rektort. A díszes méltóságra eddig két jelölt van: dr. *Beöthy Zsolt* és dr. *Heinrich Gusztáv*. Mindkettő miniszteri tanácsos, nyilvános rendes tanár, volt dékán s régi érdemes tagja az egyetemnek és a magyar tudományos világnak. A választás előreláthatólag küzdelmes lesz.

— **Az aradi adventisták istentiszteletét tartanak pünkösd vasárnapján és hétfőjén délután 4 órakor a Rákóczi-utca 27. szám alatt levő imateremben.** Az ünnepi beszédeknek tárgyai a következők lesznek: „A szentlélek kitöltése az utolsó időben.” „Az isten törvénye és a hetedik nap.” Az istentiszteleteken bárki megjelenhetik.

— **Öngyilkos hadnagy.** A zárai hadbíróság múlt hó 26-ika óta körözi *Gyukics Miklós* gyalogsági hadnagyot, a ki azóta eltűnt. Zárából jelentik, hogy a város közelében a folyóból egy holttestet húztak ki a halászok s a holttestben az eltűnt hadnagyot ismerték föl. Halántékán egy lött seb tátongott. *Gyukics* kezelte az élelmezésre szánt pénzeket s állítólag 25.000 korona hiányzott a rá bízott összegekből. Annál feltűnőbb ez, mert a szerencsétlen főhadnagy rendes életmódot folytatott.

— **Az ácssegédek sztrájkja.** Az aradi ácssegédek ma bejelentették a kapitányi-hivatal iparhatóságának, hogy június hó 2-án megkezdik a sztrájkot. A sztrájk kimenetele körülbelül előrelátható. Kevés a munka, segédre alig van szükség s így valószínű, hogy a mesterek nem jönnek zavarba a sztrájk miatt. Végre is a segédek fognak engedni s a pékekhez hasonlóan visszaállanak majd a részben teljesített követelések mellett is a munkába.

— **Ülés az árvaházban.** A városi árvaház igazgató választmánya ma délután *Institoris Kálmán* polgármester elnöklése alatt ülést tartott, melyen jelen voltak *Abray Lajosné*, *Domonkos Lajos*, dr. *Pozsgay Lajos*, *Simay István* tagok és *Balázs Ferenc* árvaházi igazgató. A folyó ügyek tárgyalásán kívül tudomásul vették, hogy az ujonnan behelyezett árvákkal együtt az árvák létszáma 83-ra emelkedett. Az igazgató előterjesztette, hogy hány árva lesz a tanév végével házi szolgálatra beosztva, hány nyer tovább képzést és kik helyeztetnek ki végleg. Majd a III. negyedévi költségelőirányzatot állapította meg a választmány. A már előzőleg a bizottság által módosított szabályrendeletet a választmány megvitatta és elfogadta és a törvényhatósághoz való beterjesztését elhatározta. A tiszt főorvosnak az árvaház egészségügyi viszonyaira vonatkozó jelentését tudomásul vették és buzgó működéséért köszönetet szavaztak. Az 1904. évre egybeállított költségelőirányzatot, mivel az előző évhez viszonyítva emelkedést igényel, az igazgatónak kiadták, hogy a mennyire a körülmények lehetővé teszik, kísérelje meg a kiadások redukálását.

— **A magyar leány.** Külföldi lapok nagy gaudiummal adnak elő egy kis eseményt, a melynek szereplője *Lajos* bajor herceg és egy „magyar” leány. Akárhogy is mulatnak rajta külföldi, de különösen német lapok, a dolog a magyar leányra elég megszégyenítő. *Lajos* bajor herceg ugyanis *kitűnően beszél magyarul s szereti is nyelvünket*. Mikor legutóbb *Landsbergben* volt, megátogatott egy ottani kolostort és az apáccal, valamint a gyóntató atyával sokáig társalgott. Véletlenül megtudta, hogy a nővérek között egy magyar apáca is van. Ezt behívatta és *tiszta magyar nyelven* szelítette meg. A magyar leány zavarba jött, és pirulva vallotta be, hogy ő ugyan magyar leány, de *egy árva szót sem tud magyarul*. A herceg elfordult, de nem mondta meg mit gondolt. A magyar leánynak pedig csakugyan volt oka a pirulásra.

— **Vidéki zsurnalisztika.** Békés Csabán *Békés-megyei Hírlap* címen napilap indul meg július 1-én. A lap felelős szerkesztője *Hatos Tivadar*, társszerkesztője *Kárász Odön* lesz.

— **Nyilatkozat a feleség becsülete ellen.** Egy *székesfejérvári* lapban olvassuk a következő nem mindennapi nyilatkozatot: Alulírott mint a vasutnál alkalmazott, annyi keresettel bírok, hogy családomat tisztességesen felbírom tartani, dacára ennek feleségem akaratom ellenére a csendőrlaktanyára járt be dolgozni és sokszor — sajnos — éjjeli tizenkét órakor jött haza. En ezt tűrni nem akartam és ebből kifolyólag feleségemnek tegnap is szemrehányást tettem, hogy az nem tisztességes asszony, aki fél tizenkét órakor éjjel jön haza a laktanyából. A feleségem ekkor rendőrért küldött, aki engem a városházára hivatott, hol este hat órától kellett az udvarban várnom, míg valami kövér ur jött és engedtem az udvarban itélt el — reggelig való elzárásra. A nálam levő pénzt elszedték, de a zsebkésemet — elég furcsa — nálam hagyták. Milyen eljárás az, hogy egy jogállamban egy adófizető polgár felett ítéletet mondanak — az udvarban és a nála lévő pénzt elveszik, de a zsebkését nála hagyják. Ilyen eset csak a székesfejérvári rendőrségnél fordulhat elő. Ezen furcsa rendőri eljárást és ítéletet kívánom a közönség tudomására hozni. *Kubiny Frigyes*.

— **Halálozás.** *Ozv. Schik Mórné* szül. *Herzog Rozália* élete 78-ik évében *Obecsén* elhunyt. A boldogultban *Schik Dávid* aradi terménykereskedő édes anyját vesztette el.

— **Meggyilkolt tudományos utazó.** Párisból táviratozzák: *Gaston Dubois de Saule* 28 éves tudományos utazót Afrika északi partján egy vadászkirándulás alkalmával egy dankali meggyilkolta.

— **Óriási kazánrobbanás a fővárosban.** Ma kora hajnalban kazánrobbanás történt a Magyar Petroleumipar Részvénytársaság Kép-utca 8. számú telepén. A robbanás folytán *egy munkás meghalt, három megsebesült*. A robbanás hajnali fél négy órakor történt a gyártelep szabadon levő kazánsorai között. Tizennyolc kazán sorakozott egymás mellé s az éjszaka, amikor folyt az üzem, a XVIII. számú kazán felrobbant. A robbanás folytán tűz támadt a kazán környékén, amelyet a hamarosan kivonult tűzörsegek fél óra alatt lokalizáltak. A robbanásban *Pata Béla* galíciai 27 éves munkás oly súlyos sebeket szenvedett, hogy meghalt, három munkás: *Zsimba Antal* 26 éves, *Vilár Ferenc* 34 éves és *Sinder Ferenc* 26 éves galíciai napszámosok égési sebeket szenvedtek. Ezeket a mentők a Szent István kórházba vitték. A kazán robbanást egy 5—10 centiméter széles alulról felfelé menő hasadék mutatja, de a robbanás okát nem lehetett nyomban megállapítani. A tűzvizsgálat holnap lesz.

— **Gyilkosság helyett öngyilkosság.** Egy budapesti könyvmatos lap mai számában azt a hírt közölte, hogy *Koller Viktor* ezredes, a IV. hadtest vezérkari főnöke ma *agyonszurta a szolgálóját*. A hír nem bizonyult valósnak, amennyiben a megejtett vizsgálat a következőket állapította meg. *Dengyel Pál* 32 ik ezredbeli közkatonát, aki nyolc nap óta *Koller Viktor* ezredes tisztiszolgája volt, ma reggel fél 6 órakor *vérrel elborítva, holtan* találták meg ágyában. Azonnal előhívták *Künzl dr. törzsorvost*, majd megjelent a katonai törvényszék kiküldöttje s ezek konstatálták, hogy *Dengyel*, akin néhány nap előtt az elmebetegség tünetei is mutatkoztak, *öngyilkosságot követett el*: egy konyhakéssel a melkasába szurt.

— **Ahol este 10 órakor zárnak.** Tekintettel a pünkösdünnepre, ma este 10 óráig tartja nyitva az összes osztályokat: *Porter Vilmos* Nagy Aruháza a Szabadság-téren. Igen sokan vannak, akik ünnepi bevásárlásukat máig halasztották el, s így az intézkedés csak helyes lehet. Az áruház pünkösdünnepi raktára remekül van felszerelve mindenféle újdonságokkal, s ez nem csupán a cipőosztályról, hanem a többi osztályokról is elmondható. Helyben és vidéken kiűnő szolgálatot tesz a rendeléseknél a 324. számú telefon; a Porter-cég bolti szolgálói késő estig visznek bárhová cipőválasztékot és egyéb cikket.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

Eg a Vas-szálloda.

(Tűz a hajnalban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma szombat hajnali fél 4 órakor rémes kongatás ijesztette fel éjjeli álmából Arad közönségét.

A tűz a Deák Ferenc-utcai *Vas-szálloda* épületében ütött ki, még pedig oly vehemens erővel, hogy pár perc alatt az egész tető lángokban állt.

A szálló emeleti részében levő vendégeket rögtön kiköltöztették. Nagy a zavar a szomszédos Fehér Kereszt szálló emeleti szobákban is.

Lapunk zártakor — hajnali 4 óra előtt az épület még lángokban áll. Az eső az imént megindult s ez nagyban segítségére lesz az óriási megfeszítéssel dolgozó tűzoltóknak.

A tűz a padláson ütött ki, ahol tegnap munkások jártak és a tetőt javították. A padláson tömegtelen ruhanemű odaégett.

A kereskedelmi- és iparkamara ülése.

(Jelentések. — Utazási ösztöndíj. — A cheque-törvényjavaslat. — Vásári ügyek. — Az ipartörvény kijátszása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 29.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara pénteken délután tartott teljes ülést *Kristyórá János* elnöklése alatt, aki mindenekelőtt az elnöki előterjesztéseket tette meg. Ezek során jelentést tett a *Hirschl* féle millenniumi segélydíj odaítéléséről, a Makón tartott cipészipari szaktanfolyamról, melynek bezárásánál *Lélek István* kültag képviselte a kamarát, a kisjenői kereskedők egyesületének alakuló gyűléséről, hová *Edvi-Ülés* László másodtitkár küldetett ki, a malomiparosok b. csabai gyűléséről, hol id. *Rosenthal Ignác* volt a kamara képviselője stb.

Az érdemleges ügyek felvételével mindenekelőtt a hatszáz koronás *külföldi utazási ösztöndíjért pályázók* kérvényei fölött döntött az ülés. A hat pályázó közül a közös bizottság legérdemesebbnek találta *Galamb József* makói gépszerkesztőt, aki Németországban, Angliában és Amerikában egy éven át az autómobilgyártásban kívánja magát tökéletesen kiképezni. A teljes ülés az ösztöndíjat neki adta ki.

Következő tárgy a *cheque-törvényjavaslat* véleményezése volt az ide vágólag *Ottenberg Tivadar* levelezőtárg által szolgáltatott vélemény és a közös bizottság javaslata alapján. A kamara kimondotta, hogy örömmel üdvözli a tervezetet, melynek törvényerőre emelése által a cheque-intézménynek hazánkban leendő meghonosítása és a cheque-forgalom gyorsabb fejlődésének előmozdítása céloztatik. A tervezet részleteire vonatkozólag számos módosítást és kiegészítést jelölt meg a kamara, melyeket a gyakorlati élet szempontjából szükségesnek tart.

Azt a miniszteri leiratot, mely a kamara panaszos felterjesztésére válaszolva tudatja, hogy a honvédség termény- és anyagszükségleteinek szállítása körül a fennálló szerződések meghosszabbításának van helye s tudomásul vette a kamara, mely *több piaci és vásári ügyet* tárgyalta ezután. Nevezetesen *Ambróziával* községnek megengedni javasolta, hogy helypénzszedési jog nélkül hetivásárt nyerjen, *Petris községnek* pedig azt, hogy hetivásárjait ezen túl ne pönteken, de hétfőn tartsa. A külömböző *vámügyi szabályzatok* tárgyalása során állást foglalt a kamara az ellen, hogy a maros brétytyei hidon a gyalogosoktól hidvám szedessék, ellenben hozzájárult ahhoz, hogy *Déván* a magyar-utca kikövezése a behozandó vámdíjak terhére eszközöltesse s így ezen utca a vámhálózatba bevonassék.

Aradmegye hetipiacainak idegen iparosok által leendő látogathatása tekintetében akkép határozott a teljes ülés, hogy Simonyifalván a cipész, csizmadia és szabómesterségek körébe tartozó cikkeket csak helybeliek árulhassanak, a simándi piacokra a timárok, kelemestők, szijgyártók, fésűsök, kefekötők, rézművesek, szappanosok, takácsok és esztergályosok bárhonnét bebocsájtassanak, Silingyiaról a nem odaváló hentesek és magyar szabók kizárassanak, Borosjenőn pedig az eddigi állapot maradjon érvényben és a község piacára ezentul se mehessenek helybeli csizmadia és cipészek.

Békésvármegye kéményseprési szabályrendeletének azt a módosítását, mely szerint a kéményseprési díjakat ezentul nem negyedévenként, de havonként lesznek kötelesek kiadni a községek, elfogadta a kamara, de nem járult ahhoz a tervezett indítványhoz, hogy Ujkigyós község a maga 357 házával külön kéményseprési kerületté alakíttassék át.

A békésvármegyei építőipari szabályrendeletre adott bizottsági véleményt, melyet a kamara az ügy sürgősségére való tekintettel szakférflak meghallgatása nyomán adott, jóváhagyta a teljes ülés, mely azután iparkihágási ügyeket tárgyalta.

A másodfoku iparhatóságok és a kereskedelemügyi miniszter ugyanis minden, az ipartörvénybe és a megrendelésgyűjtési tilalomról szóló törvénybe ütköző eset elbírálásánál kikéri a kamara véleményét. Ilyen esetek egy idő óta minsűrűbben fordulnak elő. Most is több hasonló ügy volt napirenden. Ezek közül a Porter Vilmos aradi kereskedő ellen tett feljelentést visszautasítandónak véleményezte a kamara, mert nem vehette iparkihágásnak azt, ha egy cég arcképnagyobbításokat hirdet. Ellenben Müller Nátán orosházi kereskedőt elmarasztalónak találta a tömeges és gyors vételre való ingerlés és engedély nélkül hirdetett végeladás kihágásában; hasonlóképp határozott Guttman Mihály békéscsabai kereskedő ügyében is, aki a vigéctörvényt játszotta ki azzal, hogy iparigazolmányt váltva, egy budapesti divatárkereskedő mintáival házaita be a vármegyét. Az a szigorúság, a melyet a kamara a törvény megkerülésének és kijátszásának eseteiben követ, iton például szolgálhat azoknak, kik ezt a törvényt még mindig semmibe se veszik és ravasz fufangokkal teszik hatálytalaná.

Elhatározta a kamara, hogy felir a fiemei hajóépítőtelep és tokk-medence minél előbbi létesítése érdekében, a postai díjszabásoknak a háziipari készítményekre való leszállítása céljából és a miatt, hogy a gazdasági egyletek által létesítendő műtrágyagyárat ne támogassa a kormány pénzelőleggel és a többi meglevő gyárak rovására.

Gelléri Mór levelezőtagnak a munkástanácsok létesítését célzó javaslatát további beható tárgyalás végett kiadta a gyűlés az elnökségnek, mert a nagy horderejű indítvány sorsa fölött nem akart addig határozni, míg azt és annak várható hatását minden oldalról a legbátrabban meg nem világítják a folyamatba teendő tanulmányozások.

Végül a budapesti társ-kamarának a képviselőházhoz intézett feliratát tárgyalták. Erről lapunk más helyén írunk.

Az ülésen Kristyórá János elnöklete alatt jelen voltak: Reinhart Gyula alelnök, Bing Vilmos, Funkelstein József, Gebhart István, Kohn Zsigmond, Wadowszky Gusztáv, Wallfisch Armin, Assael József, Glück Károly, Müller József, Réthy Viktor, Rosmanith Albert, Schör Albert, Tabakovits Emil, Inokai Tóth Lajos, Weisz Sándor, Deutsch Bernát.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, május 29.

A zivatarok már napirenden vannak. Gazdáink örömmel látták az eddigi ve és állásokat most pedig a kalászos buza a vihartól letört. Jó meleg idő sokat javíthat, kiegyenesíti még a fekvő kalászt, de kétség fér minden feltetéshez.

Jó kereslet mellett elkelt mintegy 600 métermázsza buza és 400 métermázsza tengeri.

Mai gabona-árak: Az árak 50 kilogramm

súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

- Buza I-ső minőségű 7.00—7.10.
- Buza közép 6.80—6.90.
- Tengeri 5.80—5.90.
- Rozs névleges jegyzés 5.70—5.80.
- Arpa névleges jegyzés 5.20—5.30.
- Zab névleges jegyzés 5.20—5.30.
- Az irányzat tartós szilárd.

A nyaraló és fürdőző

közönség szives figyelmébe!

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy

60,000 kötetes

Kölcsön Könyvtáramba

a következő újdonságok érkeztek:

Magyarban: Amica: A sors játéka, Sas: Én vagyok az élet, Korányi F.: Serédi Gábor, Corelli M.: Földi hatalom, Vértesi A.: Innen-onnan, Herczeg F.: Andor és András, Bródy S.: A nagy regény alakjai, Dózsa E.: Cine Mintye, Rákossy V.: Kóborlások, Goldos P.: Donna perfecta, Az apáca, Rostand E.: A sasfiók, A regényesek, Tardos Vidor: Nero anyja, Daudet A.: Sappho, Bársony I.: A rab király szabadon, May K.: A vörös lovag, Sienkievicz H.: Polgár és nemes, Gorkij M.: Nyomorból a halálba, Szegény emberek, A hajléktalanok, Knut Hamsun: Ehség, Conan Doyle: A vörshajuak szövetsége, A mérnök hüvelykujja, A kings-gylandi rejtély, Zola E.: Igazság, X.: Oj wie kóser! (Adomák) Tolstoj: A házasság regénye, Zöldy: Bünsz emberek, Varságh: Ibo-lyák, Ego: Médi szenvedései, Pemberton: A kronstatti kém, Jakab O.: A jövevények.

Németben: Lie B.: Nordwärts, Zola: Wahrheit, Runkel: Prinz Johann, Walter M.: Im Netz gefangen, Bendler G.: Das starke Geschlecht, Nieman A.: Der Günstling des Fürsten, Gorkij M.: Rain u. Artem, Braun W.: Umsonst gelebt, Georgy E.: Aus Leidenschaft, Ballestrem: Blätter im Winde, Becker: Der Karfunkel, Zobeltitz: Die ewige Braut, Beurget Pastelle, Crocker B. M.: P. PC., Bernhard M.: Ein Götzenbild, Eschtruth Nataly: Osterglocken, Strunk F.: Die Geschichte der armen Lore, Belot: Denkwürdigkeiten eines Ehemannes, Skowranek R.: Das rothe Haus, Döring Fritz: Deutsche u. polnische Liebe, Hunt Videt: Kein Herz, Paradowszka: Die Stimme des Blutes, Red E.: Auf halben Wege, Westkirch L.: Geschichte an der Nordkante, Cotta I.: Ehefolter, Prinzessin Namenlos (Louise), Alberti C.: Die Rose v. Hildesheim, Geyerstam: Die Komödie der Ehe, Land Hans: Bande.

Kölcsönjé havi 1 korona 20 fillér vagy kőtetenként 8 fillér.

A könyvek ujak és tiszták. Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

Egyben bátorodom a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntáramat,

melyben a legújabb zeneművek is megjelenésük után azonnal kivehetők.

Zenemű kölcsöntárl díj 1 óra 2 korona, vagy hangjegyenként 20 fillér.

247 oldalas, teljes zenemű kölcsöntárl jegyzék ára 40 fillér.

Pontos kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel:

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papir-kereskedése, anti-quariuma, könyv- és zenemű kölcsöntára

Aradon, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-palota.)

Városi és megyei telefon: 385.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 29.

Déltőzsde. Buzakinálát jó, vételkedv győnge. Nyugodt irányzat mellett 23,000 métermázsza került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás szeles.

Estitőzsde. Berlin 1/2, Páris 20-al olcsóbb.

Zárul 12 órakor:

Buza májusra	7.57—7.58
Buza októberre	6.63—6.64
Rozs májusra	5.51—5.52
Rozs októberre	6.35—6.36
Tengeri májusra	12.40—12.50
Tengeri júliusra	
Repce augusztusra	

Zárul 5 órakor:

Buza májusra	7.62—7.63
Buza októberre	6.62—6.63
Rozs májusra	5.51—5.53
Rozs októberre	6.35—6.36
Tengeri májusra	
Tengeri júliusra	
Repce augusztusra	

Zárul 5 órakor:

korona	
Osztrák hitelrészvény	666.75
Magyar hitelrészvény	731.—
Lezámitolóbank részvény	453.50
Rima-Murányi vasmű részvény	470.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	681.—
Közúti vasút	612.—
Városi villamos vasút részvény	315.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdém.

Budapest, május 29.

Magyar aranyárjádék 4%	121.—
Magyar koronárjádék 4%	99.30
Magyar arany 4 1/2%	91.—
Magyar ezüst 4 1/2%	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	199.—
Visszaszabályozási és szegedi kölcsön	156.—
Osztrák papírjádék	100.20
Osztrák járadék ezüst	100.20
Osztrák járadék arany	120.75
Koronárjádék	100.75
1860-iki államsorsjegyek	153.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1640.—
Magyar hitelbankrészvény	730.25
Osztrák hitelbankrészvény	665.75
Osztrák-magyar államvasút	680.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.15
London	239.67
Páris	95.20
20 márkás arany	23.43

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 6.36
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.08
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 29. —

Magyar előrend: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban 112—4 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 120—2 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 120—1 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 120—1 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 118—9 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 118—8 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 112—4 fillérig.

Serbiai készlet. Május 26. napján volt készlet 47,010 darab, május 27. napján főlhajtatott 594 darab, május 27. napján elszállított 428 darab, május 28. napján maradt készlet 47,176 darab. Uzlet: Változatlan.

REGÉNY-CSARNOK.**Klára grófnő.**

— Francia regény. —

Fordította: **Ritt Gyula.**

[34]

(Folytatás.)

TIZENKILENCEDIK FEJEZET.

Henri Durois, az alenconi öreg jószágigazgató igen elcsodálkozott azon a táviraton, melyet egy felséges tavaszi reggelen Párisból kapott: „Ünnepélyes fogadtatás iránt minden intézkedés megteendő. Legközelebbi szombaton visszatérünk Alenconba. Gróf Billeforte Renée.”

A jó ember hamar magához hívta a házvezetőnőt és megindult a tanácskozás.

— No Sofie, eltud igazodni ezen a táviraton? A gróf ünnepélyes fogadtatást kíván, pedig egy évvel ezelőtt ugyancsak kikérte magának és hat hóval ezelőtt majd bucsuzás nélkül, faképnél hagyott mindnyájunkat.

A házvezetőnő diplomatikusan mosolygott.

— Hja, ilyenek a férfiak — kezdte fontoskodva. — Okosak akarnak lenni s azt hiszik, hogy az asszonyok fejében semmi sincs. Pedig a mi csöpp eszünkbe több ravaszság van, mint az ő elefántvelőjükben. Ön csak hallotta igazgató ur, hogy a gróf nehéz beteg volt?!

— Hm, nehéz beteg... no igen, vesélyesen megsebesült a vadászaton...

— Vadászaton? Igen, igen a vadászaton! Nagyon jó, ha az emberek itt abban a hiszemben vannak. Hanem mi, már mint ön és ön jól tudjuk, hogy milyen vadászat volt.

— Nem értem, kíváncsivá lesz?

— A grófnő komornája egyről-másról értesített... hogy a gróf és grófnő mily feszült viszonyban élnek egymással, hogy a gróf sosem lépi át a grófnő lakosztályának küszöbét s hogy a legutóbb mily heves jelenet játszódott le közöttük... Aztán, hogy mily sokat lovagoltak az erdőben azon a napon, a melynek estéjét együtt töltötték és... no de önmeg nem kell minden tudnia, igazgató ur. Másnap reggel a grófit sebesülten hozták haza; hetekig élet-halál között lebegett és ezen nehéz állapotában a grófnő ápolta őt éjjel-nappal. Ezen önfeláldozás őt is ágyba döntötte. Mikor a gróf jobban lett s a szobában kisebb nagyobb sértéseket tehetett, akkor ők már elválhatatlanok voltak. Oly szerelemmel és gyöngédséggel vették körül egymást, hogy öröm volt nézni őket... persze maga ebből mitsem ért... Rávidan, a gróf és grófnő egy boldog házaspár, kik helyre akarják hozni azt, amit ezelőtt elmulasztottak.

Erti már most igazgató ur, hogy mint jelent a távirat?

Az öreg jószágigazgató szívéből őszinte, igaz nevetés fakadt.

— Szamárnak kellene lennem, ha nem

érteném. Hogyne érteném; de most maga is értse meg Sofie, hogy szombatig még csak három napunk van. Nagy szorgalmat kell kifejtenünk ha azt akarjuk, hogy minden csinos legyen, hogy minden tündököljön... Jól látok-e? Nem a lelkipásztor jön ott?

A kapun tényleg az ősz Gramont lelkész fordult be és egyenesen feléjük tartott.

— Kapott már értesítést a gróftól, — Durois ur?

— Kaptunk, lelkész ur. Ezuttal azt hiszem, hogy a bevonulás nem lesz elrontva.

A lelkész nevetett.

— Mi, semmi szín alatt nem akarjuk. Nemde öreg barátom?... A fogadtatást akarom önnel megbeszélni. Valami nagyon szépen kellene kieszelnünk.

A grófi pincéből hamar fölkerült néhány üveg az asztalra és a jó itóka mellett kedélyeskedve, a két öreg megbeszélte az előkészületeket.

Egyszerre csak Fleury doktor törtetett be a kapun. Hallott valamit a grófi pár megérkezéséről s hogy bizósat tudjon, hamar kocsira ült és áthajtatott a kastélyba.

Az urak tehát azon törték a fejüket, hogy valami, eddig még ismeretlen dolgot szőjjenek a fogadásba, ami a megszokottnál inpozansabbá tegye az ünnepély fényét. De bármennyire hevült is az arcuk és forgott a nyelvök, a lelkész és a jó burgundi tüzétől, — nem tudtak semmi újat kisütni. A házvezetőnő ki is fejezte elégedetlenségét, de a lelkész nevetve megnyugtatta.

— Hagyja csak Sofie, jól van ez így! Ha szívünk meleg dobbanásával, nemes érzésével fogadjuk az ifju párt, egyre megy, hogy egy pár virágfüzérrel, koszorúval, dallal és szónoklattal kevesebb vagy több van a fogadtatásban.

És a szívek tele örömmel és reménnyel dobogtak a visszatérők elé, a felnőttek ujjongása frissen, erőteljesen és a gyermekek üdvözlő dala ártatlanul, benső melegséggel szállt feléjük. Ünnepélyesen szóltak a harangok és a nap felséges fényben sugárzott a felhőtlen tavaszi égbolton. A déli utról hazatért fecskék örömeit csicsérgéssel röpködtek a kastély tornyaicskái és a falombok körül.

A kocsí, mely az érkezők elé kiment az állomásra, lépésben tért vissza a falu széles útján. A gróf még arcán viselte a hosszú betegség nyomait. Fáradtan dőlt a hintó vankosára, de beesett, sápadt arcán szelíd, barátságos mosoly honolt. — Balja, fekete selyem kötésben feküdt, de jobbával az emberek felé integetett, kik a hintóhoz tolongtak üdvözlésére. Az asszonyok és gyermekek a májusi virágok özönével árasztották el a kocsit és a grófnő, nevetős mosolyival kapkodta el kezével az illatos virágokat. A szép grófnő ujjongó öröme és kedvessége megigézta az ünneplő tömeget. A bevonulásnál gyakran meg kellett állni a hintónak, hogy kárt ne tegyék a lovak elé került asszonyokban és gyermekekben. — Mindenki megakart csókolni a grófnő kezét s mindegyik egy barátságos szót akart emlékül vinni tőle. És a grófnő mindenfelé bólintott, integetett és mosolygott; megszorította az asszonyok kezét, kihajolt a kocsiból és megcsókolta a gyermekeket, kiket az anyák örömmel tartottak feléje, hadd lássák közelről, hadd ismerjék meg az áldott jó grófnőt, ki Alenconból való távolléte alatt, annyit gondoskodott a szegényekről és betegekről.

Claire szemel a boldogság könyárjában usztak, ezen a szép jeleneten.

(Vége következik.)

NAPIREND.

Május 30. Szombat. Róm. kath. naptár: Nándor. — Protestáns naptár: Nándor. — Izraelita naptár: Sabbat, Bamidbar. — Görög-keleti naptár (május 17.): Andronik. — A nap két 3 óra 52 perckor, nyugszik 7 óra 30 perckor.

Kölosay-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekye-museum helyisége melletti ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, szivatarok.

Május 30. Aradmegye rendkívüli közgyűlése délelőtt 9 órakor.

NYILTTÉR.***ÓVÁS.**

Kijelentem, hogy ezentul nőm, született Kaupert Irma adósságaiért felelősséget el nem vállalok.
Szerendán Kornél.

1218

Tanító urak figyelmébe.

Kitűnő

vizsgai jutalom könyv.

Vaday József. Tanulók vezérkönyve kötve 1 kor. diszkötésben 1 kor. 30 fill. Országszerte használatban levő

vizsgalapok

helyes vonalozással.

„Haladás” vizsgalap bekötési tábla, melylyel mindenki önmaga kötheti be vizsgalapjait, piros vagy fekete színben, használati utasítással darabja 1 korona.

Kérjük a tanító urakat kiadásainkat, melyek számot tevők, az ország könyvpiacán iskoláikba bevezetni.

Csik János 16 fali olvasótábla.

„ ABC.

„ II. oszt. olvasókönyv.

„ III. oszt. olvasókönyv.

„ IV. oszt. olvasókönyv. (Sajtó alatt)

Kun-Fülöp Csatt. Gazdasági ism. iskolák olvasókönyv.

Záray Odön. Földrajz a IV. oszt. számára.

Csik János. Földrajz a III. oszt. számára.

Aradmegye térképészlete 6 fill.

Térképe (sajtó alatt)

Lejtényi Sándor féle térkép vázlatok. Az öt világrész (külön külön). Magyarország és osztrák magyar monarchia térképészletei darabja 6 fillér.

Értesítő a népiskolák részére az új utasítás szerint (sajtó alatt)

Dr. Hunyady. A helyesírás rendszere.

Megjelentek

INGUSZ I. ÉS FIA

kiadásában Aradon.

ártmány.

Feltűnést kelt

Magyar gyártmány.

a „Turul” czipők olcsósága.

Férfi czipő
erős bőrből
3 lrt 50 kr.

Férfi tűzős
erős bőrből
3 lrt 80 kr.

Női czipő
tartós
2 lrt 25 kr.

Női tűzős
tartós
2 lrt 80 kr.

Női gombos
tartós
3 forint

Gyermek-
czipők
1 fttől kezdve

TURUL CZIPŐGYÁR RAKTÁRA,**Aradon, Andrassy-tér 4 Nádor-szálloda.**

Tolvajfurfang.

Történetek a tolvajok, zsebmetszők, sikkasztók, csalók szédeigök stb. életéből
Irtá: MIHÁLYFALVI I. Rendkívül érdekes könyv.

Tartalom:

A kincs. — A gavallér. — Az ékszer-tolvaj. — A huszár és a lopott óra. — A hagyaték. — Van még becsületes ember. — Hozsiakjak Demitriu. — A pénzhamisító. — A gyomorgöröcsök. — Az árendás tehene. — A bíró órája és a corpus delicti. — Az utitárs. — A marhakereskedő gyilkosai. — Az aszszony panasza. — Az amerikai társ. — A féllábra való cipő. — A tót mint hercegprimás. — Hogyan menekült meg Braunschweig az akasztófától. — Egy ügyes zsebtolvaj. — A házasságlevelél. — A béli toilet és a pulyka. — A ki gyűrűt árul. — A talált tárcza. — A végrendelet. — A földbirtokos. — Koritovszky. — A gyilkos. — Az ezres bankjegy. — A járadék. — A nővadász. — A ritka könyvek. — Mi van a tűz alatt? — A keleti meg a nyugati vonás. — A gróf ur és az inasa. — A vizitáló tolvaj. — A kapós kép. — A lidércz. — A falánk lidércz. — A hamis pénz forgalomba hozatala. — Szökés a fogházból. — A szőlőgazda és a zsidó. — A csempész bosszúja. — A százas bankjegy. — Az ünnepély vége. — A koldusok. — Az üldözött hölgy. — A megduplázott pénz. — Az olcsó bárányok. — A tisztasági felügyelő. — Az előkelő vendég. — A zálogcédu. — A szép kliens. — Leo szerelme. — A sirásó. — Az ideál. — Eladó üzlet. — Az értékpapírok. — A beteg tehén. — A bűbajosság. — Hamis anya. — A kölcsön. — Amerikai történet. — A furfangos utitárs. — A zsákmány biztosítása. — A táncleczke. — A zsebtolvajok. — Az aláírás.

Ára 2 korona 40 fillér.

Megrendelhető a „Törvenyszéki és Rendőri Ujság”

kiadóhivatalában.

1119

Budapest, VIII., József-körút 41.

Allein echter Balsam aus der Schutzanstalt-Asphelthee — des A. Thierry in Pregrada bei Ralitsch-Sauerbrunn.

Miért szenved Ön?

ha biztos kiltása van a gyógyulására minden még oly régi seb is meggyógyul és mentve lesz minden fájdalmas műtétől, ha

Thierry Adolf egyedül valódi

CENTIFOLIA KENŐCSÖT

használja kiváló hatásai sebek gyógyulására és fájdalmak enyhítésére felülmúlhatatlan. A valódi Centifolia szappan alkalmazható: mellfájás ellen gyermekágyasoknál, a tejáradat csökkenésénél, mellkeményedésnél, czuzos állapotoknál, nyílt sebeknél, dagadt lábaknál és csontszu ellen vágás, szúrás, lösebek és ütéseknél, genyedéses sebek, Carbunkulus és minden égési sebek ellen. Fagyos testrészeknél, fekvés által előidézett sebeknél, betegeknél, gyermekeknél stb.

THIERRY A. gyógyszerész balsam és centifolia kenőcse.

Ezen két gyógyszerünkben utólrólhatatlan szer nincs kitéve megromlásnak, hanem ellenkezőleg, mentől régebbek, annál értékesebbek és hatásosabbak, egyezintén nem szenvednek sem a fagytól, sem a forróságtól, miért is minden időben alkalmazhatók. Csaknem mindig eredményt és segítséget hoznak, mindenesetre azonban, hogy nem szabad hamisítványokhoz vagy érték- és hatástalan ugyszerű pótlásokhoz nyulni, mely csak czéltalan pénzkidobás, hanem tartasuk magunkat ezen két régióba bevált, olcsó, megbízható s a mellett teljesen ártalmatlan, világhírű szerekhez, melyeket minden háznál készletben kellene tartani. Ahol nem kapható a valódiság minden ismertetőjével, rendeljük egyszerűen direkt a következő címzen:

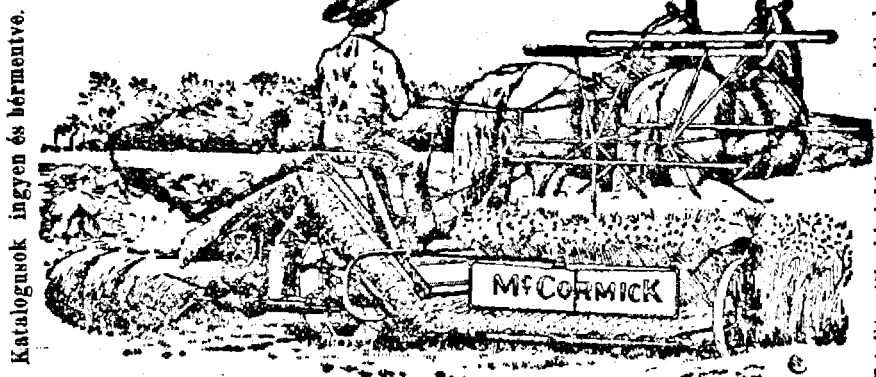

THIERRY (A.) gyógyszerész védangyal-gyógyszertára Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
Budapesti főraktár: Török J. gyógyszerárban, Király-utca. Zágrábban Mittelbach S. gyógyszerárban és Bécsben Brády C. gyógyszerésznél.

Mc. Cormick Harvesting Machine Company (Chicago-i aratógépgyár.)

KNECHT J. E., igazgató.

Budapest, V., Váci-ut 30.

Gyártmányok: Kévekörtőgép, „Daisy” marokrakó aratógép, fűkaszálgép, szénagyűjtőgoreblye és „Manila” kévekörtőfonalgártmányai.

Évi gyártmány 362.000 gép.

2676

Képviselő: KOVÁCS SOMA Arad, Neuman-palota.

Kerestetik

egy ügyes berakóleány és tanulóleányok gépéhez,

továbbá

tanulók

az

Aradi Nyomda Részvénytársaság

könyvnyomdája és könyvkötészete részére.

PSEPHOFER J. vértisztító labdaccai.

Értizetek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és allg van család, melyben ezen kitűnő házi szerből készlet nem volna található. Számtalan orvos által ezen labdacok házi szerül ajánlottak minden oly bajoknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek, mint epa-zavarok, májbajok, köllka, vértófulások, aranyér, béltétlenség s hasonló betegségekben. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak **verszegénység** s az abból eredő bajoknál is, így sápkórnál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacok oly könnyen hatnak, hogy a legkésekélyebb fájdalmat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is bevehetők.

Ezen vértisztító labdacok csak a **Pserhofer J.-féle az „Arany birodalmi almához” címzett gyógyszerárban Bécsben I., Singerstrasse 15. sz. a.** készíttetnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmazzuk, 1 frt 05 krba kerül. Az összeg előzetes beklüldésénél bérmentes küldéssel együtt 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

ME. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacok a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánóztatnak; ennek következtében kérek **csak** Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat követelni és csakis azok tekinthetők valódiaknak, melyek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírásával, fekete szalmon és minden egyes doboz fedelén ugyanazon aláírással, vörös szalmon van ellátva. A számtalan hálaíratból, melyet a labdacok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után agászségük visszanyerése folytán hozzáik intéztek, ezen helyen csakis néhányat említek azon meggyőzéssel, hogy mindenki, ki ezen labdacokat egyszer használati, meg vagyunk győződve, azokat tovább fogja ajánlani.

Tisztelt Pserhofer ur!
Köln, 1889. ápril hó 30-án.
Legyen oly szives és küldjön nekem ismét 5 tekercset az Ön felülmúlhatatlan vértisztító labdaccaiból utánvéttel. Fogadják az uton is a legmelyebb köszönetemet labdaccai csodabárássért. Maradok teljes tisztelettel
Pawlituk Ferencc, Köln, Lindenthal.

Tokintetes ur!
Hrasche, Földink mellett, 1887. szept. hó 12-én.
Isten akaratát volt, hogy az Ön labdaccai kezem közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom. En gyermekágyban meghaltam olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam több képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az Ön csodálatra méltó labdaccait engem nem mentettek volna meg. Az isten áldja meg önt ezért ezerszer Nagy bizalmam van, hogy ezen labdacok engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is agászségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.
Kinflix Terész.

Mélyen tisztelt ur!
Bécs-Ujhely, 1887. nov 9-én.
A legforróbb köszönetemet mondok ezennel önnek 80 éves nagynéném nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórságban, már életét is meguntá, melyről egyébként

Bernhardi alpesi-fü ligueur, Bernhard W. O.-tól Bregenzben, egész üveg 1 frt 60 kr., fél üveg 1 frt 40 kr., negyed üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos hatású, legjobb szer minden köszvényes és czuzos bajok, u. m.: gerinczgyántalom, tagszaggatás, ischias, migraine, ideges fogfájás, főtájás, fülzaggatás, stb. stb. ellen 1 frt 20 kr

Angel csodabalsam, Pserhofer J.-tól, egy üveg 50 kr
Fagybalsam, Pserhofer J.-tól. Évek óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismerve 1 köcsög 40 kr Bérmentve 45 kr

„Stoll”-féle Kolapszeparatumok, kitűnő szer gyomor és bélbetegségeknl.

Kola-ciklir vagy bor, 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., negyed liter 85 kr

Golyva-balsam, Pserhofer J.-tól, kitűnő szer golyva ellen, 1 üveg 40 kr., bérmentve 55 kr

Élet-esszencia, (prágai csöppek), Pserhofer J.-tól, megrontott gyomor, rossz emésztés, és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő házi szer, 1 üveg 22 kr., 12 üveg 2 frt

Utifüvedv, Pserhofer J.-tól, egy ált. ismert kitűnő házi szer hurut, rekedtség, göröcsé köhögés stb. ellen. 1 üvegecske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1 frt 50 kr

le is mondott, midőn vélelülül egy dobozt kapott az Ön kitűnő vértisztító labdaccaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult. Legtöbb tisztelettel

Tekintetes ur!
Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1898. márcz. 27.
Alulírott ismételtén kér 4 csomagot az Ön valóban hasznos és kitűnő labdaccaiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismeréssel kifejezni ezen labdacok értéke felett és azokat, s hol csak alkalom nyílik, a szenvedőknek legmelyebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszés szerinti használására önt ezennel felhatalmazom.

Teljes tisztelettel Hahn Ignész.
Götschdorf, Kolbach mellett, Szilésia, 1896. okt. 8-án.

T. ur! Felkérem, miszerint az Ön vértisztító labdaccaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az Ön csodálatos labdaccainak köszönhetem, hogy egy gyomorhajból, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacok nálam sohasem fognak kifogyani s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel

Tannochinin hajkenőcs, Pserhofer J.-tól. Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövekedés szer közt orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegáns nagy szalenczével 2 frt

Áttalános tapasz, Steubel tanártól. Utée és szúrás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkukacsz, sebes, vagy gyulladt mell vagy más ily bajoknál, mint kitűnő szer lón ki-próbálva 1 téglóly 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Áttalános tisztító-só, Bullrich A. W.-tól. Kitűnő házi szer a rossz emésztés minden következményénél, u. m. főtájás, szédülés, gyomorgöröcs, gyomorból, aranyér, dugulás, stb. ellen, 1 csomag ára 1 frt.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül az oszt. lapokban hirdettél összes bel- és külf. gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerkeszthetnek. Postai megrendelések a leggyorsabban eszközölthetnek, ha a pénzeszeg előre beklüldetük; nagyobb megrendelések utánvéttel küldetnek.

Valódiaknak csak azok tekinthetők, melyek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírásával és minden egyes doboz fedelén ugyanazon aláírással vörös szalmon van ellátva.
Védve védjegy által. Védjegy utánzása szigoruan büntetettük.

PSEPHOFER J. gyógyszerész, „zum goldenen Reichsapfel” WIEN, I., Singerstrasse 15.

2716

MA ESTE

10 ÓRÁIG NYITVA

Porter Vilmos Nagy Áruháza

Telefon 324. **Arad, Szabadság-tér!** Telefon 324.

— Házba küldés szintén késő estig. —

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy nyilvános iskolá-
nál működő izr. tanító a szünidőre
intelligens izr. családhoz ajánlko-
zik 1—2 gyermek mellé. Szíves
megkeresések G. jelige alatt a ki-
adóhivatalba kéretnek. 1214

Jég

kapható havi bérletben házhoz szál-
lítva Petöfi-u. 7/b. sz. Telefon
199. szám. 1034

Balaton.

Vendéglő Kossuth- és Magyar utca
sarkán ajánlja június 1-sőtől finom
házi kosztját havi vagy naponkénti
étkezésre s ugyszintén saját ter-
meiészü ménes-györöki borait. A n.
érdemü közönség becses látogató-
sát kéri Kertész Gábor, vendégios.
1231

Ladics Pál

szobafestő és mázó

Wesselényi-utca 47. sz.

Ajánlja magát a n. é. építő vállal-
kozóknak, valamint a nagyközönségnek
minden e szakmába vágó munkáknak a
legszebb kivitelben való elkészítésére
a legolcsóbb árak mellett.
Lakásoknak féregmentessé tételét is el-
vállalja. 263

Magy. kir. Államvasutak Igazgatóság.
76892—CII. szám.

Hirdetmény.

(Magyar-olasz áruforgalom Fiume Anco-
nán, Velenczén át.)
(A közvetlen díjszabás árucikksorozatának
helyesbítése.)

A fenti forgalomra nézve 1901 évi no-
vember hó 1-től érvényes díjszabás 15.
és 18., oldalán az 58, 59, 83, 86, 88 és 89
folyószám alatti tételekben „darabonkint
5000 kgrm. súlylg” és ugyanazon díjsza-
bás 23. oldalán a 82, 83, 88, 89, 90 és 93
folyószám alatti tételekben „di peso fino
alle 5 tonnellate per pezzo” illetve „per
collo” szavak törölnődök.
Budapest, 1903 évi május hó 20-án.

A m. kir. államv. igazgatósága
a részös vasutak nevében.

(U'ányomás nem díjaztatik.)

Zálogcédulákat,
tört aranyat, ezüstöt és ékszer-
tárgyakat készpénz fizetés mel-
lett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legol-
csóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 703
óra és ékszer-raktára.
TELEFON 438

ARADON,

Salacz Gyula-utca 2.

Kalmár József

műszerész

ajánlja jó minőségü

kerékpárjait.

Raktáron tartok elsőrendü külső és
belső gummit és minden a kerék-
párhoz tartozó felszerelési tárgyakat.
Olcsón és jótállás mellett végzek

kerékpár javításokat.

Villanyos csengő és telephon beren-
dezéseket szakszerüen és jótállás
mellett készítek. 806

Telephon szám 242.

Városi és megyei telefon 115.
Tisztelettel felhívom mélyentiszteit ve-
vőim és a n. é. közönség szíves figyelmét,
hogy 855

színes bőr különlegességeim a
tavaszi idényre megérkeztek.

Rendeléseket a legsikkesebb divat szetint
pontosan eszközölök.

Seelinger M. Andor

uri és női minta czipészete

Arad, Szabadság-tér.

Városi és megyei telefon 115.

Meghívás.

Arad szab. kir. város törvény-
hatóságnak bizottsági tagjait ezen-
nel értesítem, hogy az építés alatt
álló állami gyermekmenhely épüle-
tének alapkövetélteli ünnepélye fo-
lyó év május hó 30-án déli 12 és
1/2 órakor fog a helyszínén meg-
tartatni.

Felkérem a t. bizottsági tago-
kat, hogy az ünnepélyen résztven-
ni szíveskedjenek.

Arad, 1903. évi május 28.

Institóris,
polgármester.

Permetező

3 évi jótállással (ingyen javítás.)
E permetező alkatrésze! a rézol-
dattal semminemü érintkezésbe
nem jönnek s így azokat sem meg-
támadni, sem eldugni vagy meg-
rongálni nem képes. Ára 32 kor.,
3 évi ingyen javítással.

Höniq Frigyes

harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott 959

Borszivattyuk

s hozzávaló legjobb minőségü gum-
micsövek.

Tüzi-fecskendők

s hozzávaló legjobb minőségü belül
gummizott kenderitömlők és kutak.
Mindennemü javítások elfogad-
tatnak

Butor-gyáramat

Választó-utczából

Magyar-utca 5. sz. házamban,

külön e célra épített nagy helyiségekbe

helyeztem át.

Steigerwald A.

butorgyáros

1027

Arad, Andrassy-tér 15.